

Vai nu potējas, vai pamet darbu

Kuldīga bērnudārzā *Bitīte* potēti visi darbinieki, jo te apzinās, cik svarīgi ir, lai vide būtu droša un jaunā paaudze augtu veselīga.

No 24 Kuldīgas novada izglītības iestādēm līdz šai nedēļai skolotāju un tehnisko darbinieku vakcinācija pilnībā pabeigta trijās. Astonās to vēl nav sākuši darīt pa vienam cilvēkam, pārējās nav potēti divi līdz seši strādājošie.

Process pabeigts Ēdoles pamatskolā, Kuldīgas mūzikas skolā un bērnudārzā *Bitīte*. Bet Alsungas pamatskolā, mūzikas skolā un bērnudārzā *Miķelītis*, Skrundas mūzikas skolā un bērnudārzā *Liepziediņš*, Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolā, Vilgāles sākumskolā un Turlavas pamatskolā potēties ne reizi nav gājuši astoņi skolotāji (katrā viens).

Bitītes vadītāja Līga Megne atzīst, ka kolektīvā bijusi abpusēja sapratne: vadība uzsvērusi, cik katrs darbinieks nozīmīgs, savukārt personāls esot atbildīgs par savu un bērnu veselību, lai darbu neapgrūtinātu.

Kopā novada skolās un bērnudārzos, kā arī bērnu un jauniešu centrā nav potēti 37 pedagogi un 21 tehniskais darbinieks. Domes izpilddirektore Ilze

Dambīte-Damberga norāda, ka līdz 15. novembrim vēl ir nepilna nedēļa, kad iestāžu vadītājiem jāizlemj par darba attiecībām ar nevakcinētajiem. Lieli pārsteigumi gan vairs nav gaidāmi, tomēr attieksme var mainīties, kā tas, piemēram, notika pēdējā laikā Viduskurzemes pamatskolā-attīstības centrā, kur vēl nesen rādītāji bija vieni no zemākajiem. Šobrīd tur nav vakcinēti četri pedagogi. „Nekā īpaši neviens netika ietekmēts, jo respektējam, ka tā ir katra paša izvēle,” teic direktore Ināra Oļena. „Mēs gan saņemām pārmetumus, it kā tā būtu izlēmusi vadība. Mēs tikai izpildām to, ko valdība liek. Ar visiem skolotājiem tika runāts, katram bija savi argumenti. Visticamāk, viņi to arī nedarīs, un nāksies darba attiecības pārtraukt. Taču būs citi, kas nāks

strādāt, un mācības netiks ietekmētas.”

Visvairāk nevakcinētu pedagogu (pieci) un viens tehniskais darbinieks ir V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolā (VPKV). Direktore Inese Astaševska skaidro, ka tas ir arī viens no lielākajiem kolektīviem, tāpēc procentuāli rādītājs nav sliktāks. Turklāt daudzās skolās vairākiem skolotājiem esot pārsliemošanas sertifikāts, un viņiem pote pagaidām nav vajadzīga. Bet VPKV personāls neesot slimojis. Pieci skolotāji pārliecību diez vai mainīs, kaut runāts nez cik reizi, saka I.Astaševska. Viņa uzsver katra darbinieka vērtību, diemžēl nedrīkst ne iespaidot otra izvēli, ne arī nepildīt likumu. Būšot žēl pārtraukt attiecības ar labiem pedagogiem.

Daina Tāfelberga
Lauras Vilertes foto

SARGĀJIET SEVI!

Seniori var Covid-19 poti saņemt 11. novembrī Kuldīgas vieglatlētikas manēžā.

Pieteikties pagasta pārvaldē vai pa tālr. 27808897.

Kur un kad gan pirmo, gan otro poti var saņemt Kuldīgā un Skrundā? → 4. lpp.

PERSONĪBA. → 6.-7. lpp.

„Tā ir ārkārtīgi laba sajūta – būt iederīgam un saderīgam,” saka alsundzniece, triju dēlu mamma, *Ezerkrastu* saimniece, etniskās kultūras centra *Suiti* vadītāja **Dace Martinova**.

Ivars Eglītis:

„Demonstrantu bravūrība vienu daļu Kuldīgas pavilka līdzī, vakcināciju nobremzējot. Visas pasaules mediķi, zinātnieki un valdības meklē ceļus, kā tikt no šīs sērgas nost. Nav atrasts nekas efektīvāks par vakcīnu.” → 9. lpp.

Suitu sievu vadītāja

Ilga Leimane:

„Man būs žēl skatīties, ja savas neapdomības pēc kāds ar kovidu mocīsies. Man visi šeit tuvi un mīļi cilvēki.” → 5. lpp.

Kāpēc svarīgi ēst bietes?

→ 11. lpp.

Vai un kā mainās iepirkšanās un ēšanas paradumi? → 3. lpp.

Piektdien, 12. novembrī:

- Viss kļūst dārgāks. Kā palīdzēt?
- Valtaiķu pensionātā potējas.
- Vineta Baukše par veselīgu dzīvesveidu.
- Ko atrada pie Katrīnas baznīcas.
- Pošamies valsts svētkiem.

REDZĒJUMS

Cik cilvēkiem jāaiziet, lai sadzirdētu?

Inta Jansone

Jau kurā laikraksta *Kurzemnieks* numurā sludinājumu lapu aizņem daudzi līdzjutību ieraksti. Darbabiēdri, draugi un tuvinieki runā un neslēpj, ka aizgājējs devies viņšaulē pēc slimības ar kovidu. Visbiežāk frāze sākas ar vārdiem: „Viņš bija vesels cilvēks un, domājot, ka ir tikai apaukstējies, ārsta palīdzību nelūdza, bet tālāk viss notika strauji – vīruss cilvēkam nedeva iespēju... Viņš nebija vakcinējies.”

Pagājušajā nedēļā Kuldīgas slimnīcā no kovidā ārstējās 13 slimnieku, divi no tiem smagā stāvoklī reanimācijas nodaļā. Vēl divi miruši. Bet kopumā Latvijas stacionāros atradās vairāk nekā 1500 pacientu. Mediķi uzsver: šīs ziņas ir mainīgas. Diemžēl uz sliktu pusi.

Kuldīgas slimnīcas valdes priekšsēdis Agris Rozenfelds intervijā atzina, ka vīrusa straujā izplatība sabiedrību nopietni apdraud, bet ir taču vēl citi pacienti ar citām smagām saslimšanām. Taču darbaroku uzņēmumā ir tik, cik ir. Slimnīcas vadība ļoti cer, ka nepienāks brīdis, kad būs jāizvēlas, kuram palīdzību sniegt pirmajam.

„Bija vesels cilvēks un, domājot, ka ir tikai apaukstējies, ārsta palīdzību nelūdza, bet vīruss nedeva iespēju... Cilvēks nebija vakcinējies.”

Mājsēdes laikā mazliet raitāk sokas ar potēšanu. Kuldīgas slimnīcas vakcinācijas kabinetā manēžā oktobrī sapatēti 1555 cilvēki: 813 cilvēkiem tā bija pirmā deva, bet 661 vakcināciju pabeidza. Līdz 1. novembrim novadā potējušies 48% – par 12% vairāk nekā septembrī. Bet uz kopējā fona – maz. Kuldīgas bibliotēkas tiešsaistes sarunā agrākais slimnīcas vadītājs un veselības ministrs Ivars Eglītis stāstīja, ka nevakcinēto ziņā Kuldīga ir tūdaļ aiz Latgales, kas šajā negatīvajā sarakstā izvirzījusies pirmajā vietā...

Pa retam ielūkojoties sociālo tīklu komentāros, ir skaidrs: visvairāk izsakās tie, kuri ir vismazāk informēti vai arī, bara instinkta vadīti, seko antivakseru līderiem, kuriem savukārt ir ļoti skaidrs mērķis, ko tie grib panākt. Daļa saka, ka potēšana tiek uzspiesta. Tā demokrātijā nenotiekot. Taču demokrātijā viens no pamatprincipiem ir būt atbildīgam pret citiem. Pie mums tas diemžēl izpaliek. Neko nelīdz piemēri, ka daudzviet ārzemēs ierobežojumu vairs nav un cilvēki var atļauties būt brīvāki tāpēc, ka... viņi ir vakcinēti. Daudzās valstīs tie ir 86–90%, tāpēc to var atļauties. Daļai varbūt skaidrāks ir princips: ir likums, un tas jāpilda.

Varbūt tieši tādēļ pagājušajā ceturtdienā Saeima galīgajā lasījumā atbalstīja grozījumus Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā, paredzot, ka darba devējam būs jānosaka tie darbinieku amati vai kategorijas, uz kurām attiecas prasība, ka vajadzīgs vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

Par Kurzemnieku

Tagad, kad notiek preses abonēšana nākamajam gadam, uzrunājam bijušos kolēģus, jautājot, kādu viņi atceras darbu redakcijā un kādu saskata drukāto mediju nākotnē.

Ar plašu skatījumu. Dod iespēju jauniešiem

Krista Papēde, doktorantūras projektu vadītāja Rīgas Tehniskajā universitātē:

– *Kurzemniekā* nostrādāju četras vasaras no 2012. līdz 2016. gadam, saņemot honorārus. Atmiņas no redakcijā pavadītā laika ir tikai pašas labākās. Tur man bija pirmā pamatīga darba pieredze. Ļoti labi, ka *Kurzemnieks* dod iespēju un uzticis jauniešiem cilvēkiem. Neesmu ne pirmā, ne pēdējā jaunie, kas uzņemta kolektīvā. Kolēģus varu raksturot kā pieredzējušus un pretimnākošus. *Kurzemniekā* man bijis viens no labākajiem kolektīviem, kurā esmu strādājusi, siltas un draudzīgas attiecības ir turpinājušas arī pēc tam, kad tur vairs nedarbojos.

Vispildītāk atmiņā palicis raksts, kas bija notikums arī pašai redakcijai, – intervija ar grupu *Prāta vētra*. Vēl atceros rakstu par labas etiķetes piemēriem, uzrunāju speciālisti Aiju Strautmani, kas laipni uzņēma pie sevis mājās Rīgā. Mums bija ļoti laba komunikācija, pašai raksts patika, un intervijas laikā gūvu vairākas atziņas. *Kurzemniekā* arī atklāju jaunu interesi – fotografēšanu, pabeidzu kursu, veidoju fotoreportāžas no Pelčiem un Kuldīgas. Viena no lietām, ko *Kurzemniekā* esmu iemācījusies, ir nebaidīties zvanīt dažāda rakstura un amatu cilvēkiem un ar viņiem runāt.

Vienmēr esmu uzskatījusi, ka Kuldīgas vide un laikraksts ir ar ļoti plašu redzējumu, un tas avīzē ienes jaunas vēsmas, jaunas personības. Novērtēju, ka ar avīzes starpniecību man bijusi iespēja

iepazīties ar Latvijā un starptautiskā mērogā pazīstamiem cilvēkiem. Tā bijusi tikai pozitīva pieredze, kas palīdzējusi tālākajās profesionālajās gaitās.

Kurzemnieku palasu tad, kad esmu Kuldīgā pie vecākiem. Vairāk mani interesē intervijas ar vietējiem cilvēkiem, vietējās politiskās dzīves peripetijas. Uzskatu, ka *Kurzemnieks* talantīgi atspoguļo notikumus novadā, arī pašvaldībā. To es novērtēju un arī no kolēģiem mācījos, ka nav jābaidās rakstīt tieši un nekomplimentējot. Drukātajai avīzei ir tradicionāla nozīme. *Kurzemnieks* vai jebkura cita reģionālā avīze ir kā sava laika liecība, kurā var ieskatīties notikumos pirms desmit, 20 gadiem. Vietējā avīze ļoti spēj raksturot vietējo sabiedrību. Ir svarīgi, ka *Kurzemnieks* raksta arī par tiem, kuri dzīvo pagastos.

TRĪS PAR VIENU

Tuvojoties Lāčplēša dienai, *Kurzemnieks* uzrunāja trīs dažādu jomu pārstāvjus: „Cik patriotiski pašlaik esam? Ko pandēmijas laikā parāda sabiedrībā valdošais noskaņojums? Kā situāciju uzlabot?”

NORMĀLS SABIEDRĪBAS AUDITS

1. Artis Šimpermanis, mūziķis:
– Domāju, ka patriotisma jēdziens ir gana izplūdis. Pēdējo divu gadu sabiedrības cīņa ar kovidu krīzi ir gana labi mūsu nacionālismu, patriotismu izkristalizējusi tādā plaknē, ka mēs kā sabiedrība esam ļoti sašķelti. Patiesībā šis ir tāds normāls sabiedrības audits, kas skaidri parāda, kas ir kas.

Tomēr man tas rada bažas. Jā, visam ir kādas saknes. Līdz dziļai identitātei mums kā nācijai vēl jānonāk. Var jau sist pa krūti un teikt: „Es esmu patriots!” Patriotisms nav tikai karoga izlikšana pie mājas svētkos. Tas ir kas

dziļāks. Mīlēt savu tuvāko, izrādīt cieņpilnu attieksmi vienam pret otru tautas vidū.

Patiesībā tas ir ļoti smags jautājums. Patriotisms kļuvis par klišeju. Ja mēs būtu savas zemes, savas nācijas patrioti, tad nebūtu tik sašķelti. Tas tikai nozīmē to, ka daudziem priekšstats par patriotismu ir maldīgs. Vajadzētu būt tā, ka krīze tautu saliedētu vēl vairāk un kopā mēs to pārvarētu. Tas ir kā ģimenē: ja tajā ir bērns, tad viņš ģimeni apvieno, tai izveidojas tāda kā čaula. Bet šībrīža situācija rāda, ka sabiedrībai tādas nav. Esam izšķīduši – katrs pats par sevi ir

patriots, bet ne vienoti.

Vai varam kaut ko mainīt? Par to mūsu inteliģencei un filozofiem vēl ilgi būs, ko domāt, diskutēt. Es domāju, ka katram pašam sev jāuzdod jautājums: „Kā mēs kā nācija esam radušies? Kādi upuri ir nesti, lai mēs būtu? Ko es esmu devis – kāds ir mans piensums?” Es vienmēr skatos uz sevi – uz to, ko es esmu darījis. Man kā mūziķim, kurš izpilda dziesmas, kas radītas gan Latvijas brīvības cīņā, gan pirmās brīvvalsts, gan Otrā pasaules kara laikā, ir lieliska iespēja izdzīvot tos stāstus, kas šajās dziesmās ietverti.

JĀTIEK PĀRI PUBERTĀTEI

2. Ģirts Jankovskis, filozofs:
– Es teiktu, ka patriotisma līmenis ir pietiekami augsts, bet saturs ir saplūgāts un saputrots. Daudzi saka, ka ir patriots, bet, kad sāk to skaidrot, atklājas, ka tur ir pamatīgs *kišmīš ar rozīnēm*. No nacionālisma līdz folkloras mīlestībai – ļoti dažādi. Kad pajautā, ko patriotisms nozīmē – vai tas paredz kādus uzvedības modeļus vai darbības, atklājas nesasaiste. Latviešiem patriotisms ir platoniska mīlestība. Mēs labprāt dziedam un dejojām, bet neparedzam atbildību vai aktivitāti. Ja tu mīli, tad kaut kas arī jā dara. Tam jābūt kā darbības vārdam. Tas man šķiet problemātiski.

Tā ir platoniska mīlestība bez pašu mīlētāju atbildes reakcijas pret to, ko viņi mīl.

Ir arī ārišķība tajā, kā tiek nēsāti simboli, bet tas ir kā ar mīlestību pret dabu. Cilvēks apgalvo, ka dabu mīl, tomēr to piegāna. Rūpes un mīlestība nav saslēgušās darbības formā. Cilvēks var teikt, ka sievu mīl, bet vienlaikus var viņu piekaut. Es mīlu Latviju, bet ārā no savas mājas neiešu un dižķibeles atrisināšanā neiesaistīšos. Varbūt tas ir skolniecisks kūtrums? Skolā tu kādu mīli, mīla tevi plosa, bet tu klusē un neatzīsties. Drīzāk paraustīsi aiz bizēm. Daudziem patriotisms ir augstā līmenī,

tomēr tas palicis pirmās mīlestības pakāpē.

Taisnības labad jā saka, ka viss mainās. Tāpat kā mēs izaugam no skolas sola, tā sabiedrība meklē dažādas patriotisma formas, kas būtu ne tikai vārdi un izjūtas, bet arī rīcība. Atceros, ka pirms gadiem 20 bija stipri vājāk ar izpratni, ka arī tu esi atbildīgs par valsti, par līdzpilsoņiem. Tagad esam kļuvuši aktīvāki, bet gribētos, lai esam vēl aktīvāki. Kā sabiedrība neesam tikuši pāri pubertātei. Kad tiksīm? Var gadīties kā kaķiem, kuriem pubertāte ir jau pēc gada, bet var gadīties kā ziloņiem. Viss atkarīgs no spējas nobriest.

PLAKANZEMES UN ČĪPU LAIKS

3. Guntars Skrējāns, bijušais Zemessardzes 45. kaujas nodrošinājuma bataljona komandieris:

– Man ir divējādi atzinumi. No vienas puses, ja lasu komentārus sociālajos tīklos, ap sirdi paliek bēdīgi, redzot, kā daži mēģina deklarēt Latviju pirmajā vietā. No otras puses, darbā katru dienu sastopos ar zemessargiem, un man nav nekādu

šaubu, ka būs tādi cilvēki, kuri vajadzības gadījumā celsies, ies un valsti aizstāvēs.

Viss atkarīgs no izglītības. Pa visām šķīrbām lien laukā visādas savvērestības teorijas par ķīmiskajām trasēm debesīs, par ūdeni ar atmiņu, par plakano zemi, čīpēšanu... Skaidrs, ka problēma ir izglītībā. Nevar cilvēkam neko ieskaidrot, ja viņš vīrusu neatšķir no baktērijas.

Neatšķir, kas ir melns, kas balts. Tad nolaižas rokas. Ir vajadzīgi gadi, lai kaut kas mainītos. Es domāju, ka mēs redzam sekas tam laikam, kad skolā ķīmijas, fizikas vietā varēja iet dejojot un zīmēt. Tas ir ļoti skaisti, un arī to vajag, bet jābūt arī pamatināšanām ķīmijā un fizikā.

Alberts Dinters

RUNĀ SPECIĀLISTS

Pieaug nevalstiskā sektora loma sociālajā darbā

Ilze Kurme,
Labklājības
ministrijas
projekta
*Profesionāla
sociālā darba
attīstība
pašvaldībās**
vadītāja:

– Vairums sociālās jomas NVO darbojas kā sociālo pakalpojumu sniedzējas, daļa attīstījusies līdz biznesa līmenim, bet papildus pastāv arī citas formas: labdarības organizācijas, noteiktu grupu tiesību aizsardzības organizācijas (*Zelda, Dzīvības koks* utt.), kopābūšanas un savas kopienas dzīves uzlabošanas organizācijas (senioru, jauniešu utt.) un profesionālās organizācijas. Šoreiz vairāk par profesionālajām organizācijām un sociālo pakalpojumu sniedzējiem.

Pirms gada sociālajā jomā piedzīvojām pirmo profesionāļu protestu, iestājoties pret to, ka sociālajam dienestam tiek uzlikta funkcija veikt klientu obligāto sociālo iemaksu administrēšanu, kas ievērojami samazinātu jau tā ierobežotos dienestu resursus. Ap simt sociālo darbinieku pulcējās uz akcijām Rīgā, un daļa kolēģu to darīja attālināti.

Vasaras sākumā Latvijas Sociālo darbinieku biedrība un Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība vienotās un sagatavoja memorandu jauniešiem ievēlētu pašvaldību deputātiem, aicinot pievienoties nodomam par mūsdienīgu sociālās funkcijas īstenošanu pašvaldībās, ar to saprotot virzību uz pietiekamiem un pieejamiem resursiem sociālā atbalsta nodrošināšanā mazaizsargāto un krīzes situācijā nonākušo cilvēku atbalstam. Organizācijas šai procesā ir ieguvušas atpazīstamību – tās abas darbojas jau vairāk nekā desmit gadu, bet daļa pašvaldību par tām neko nezina. Kopā memorandumam ir pievienojušās 28 pašvaldības.

Būtiska ir šo NVO spēja vienot sociālā

darba profesionāļus, attīstīt cilvēkresursus, diskutēt par profesijas vērtībām un ētikas jautājumiem, noturēt saikni starp valsts, pašvaldību un nevalstiskajā sektorā strādājošajiem. Arvien būtiskāka nozīme organizāciju darbā ir sadarbībai ar pašvaldībām un lēmumu pieņēmējiem. Organizācijās ir uzkrāta milzīga pieredze un zināšanas, tās ir atvērtas turpmākām sarunām, un valstij un pašvaldībām būtu tikai jāgrib un jāmaksā izmantot šo jaudu. To stiprināšanu veicinātu arī garantēts minimālais finansējums organizācijām no valsts vai ES fondiem vismaz koordinējošā darba nodrošināšanai, jo brīvprātības princips, īpaši sociālo darbinieku ikdienas pamatdarba slodzes apstākļos, nevar būt ilglaicīgs.

Pašvaldības un valsts institūcijas arvien vairāk izvēlas daļu sociālo pakalpojumu deleģēt NVO, saprotot, ka pakalpojumu saņēmēju vajadzības mainās un kļūst arvien individuālākas, savukārt NVO vienmēr ir bijušas tuvāk cilvēkam.

Šogad esam piedzīvojuši divus nozīmīgus notikumus sadarbībā ar NVO – tās ir memoranda aktivitātes un Labklājības ministrijas organizēti reģionāli pasākumi, kuri pulcēja ap 200 dalībnieku no Latvijas novadiem. Piedalījās gan sociālo dienestu vadītāji un darbinieki, gan sociālo pakalpojumu sniedzēji, plānošanas reģionu un interešu aizstāvības organizāciju pārstāvji. Vērtējot pieredzi, uzskatāmi parādījās nevalstiskā sektora spēja ātri reaģēt un plašie resursi, kas ir to rīcībā, īpaši krīzes situācijās, kad pašvaldību iestādēm jāveic konkrētas procedūras, bet atbalsts cilvēkam ir nepieciešams tūlīt.

Sociālā pakalpojuma sniegšana nedrīkst balstīties tikai uz labdarības un misijas izjūtas pamatiem, kvalitatīva sadarbība un pakalpojumi ir atbilstoši jāfinansē. Pašvaldībām ir iespējas izmantot arī dažādus atbalsta mehānismus, piemēram, piešķirot telpas NVO darbībai un atbalstot NVO dažādos grantu konkursos.

* Publikācija sagatavota sadarbībā ar šo Eiropas Sociālā fonda projektu

PĒC PUBLICĒTĀ

Jāsūta iesniegums

Lai vakcinētie, kuriem jau ir 60 gadu, bet kuri pensiju vai citus VSAA pakalpojumus nesaņem, tagad saņemtu 20 eiro pabalstu, jāsūta iesniegums.

To var izdarīt:

- **e-adresē** (iesniegums jāparaksta ar elektronisko parakstu, kas satur laika zīmogu);
- **e-pastā:** latgale@vsaa.gov.lv (iesniegums jāparaksta ar elektronisko parakstu, kas satur laika zīmogu);
- nosūtīt **pa pastu** jebkurai nodaļai vai ieliekot VSAA klientu centru pastkastītēs darba laikā.

Iesniegumā jānorāda:

- vārds, uzvārds, personas kods,
- tālruna numurs vai e-pasta adrese saziņai,
- Latvijas kredītiestādes vai pasta norēķinu sistēmas konta numurs.

LASĪTĀJS VAICĀ

Vai tikai pēc māsēdes?

„Mana ģimenes ārste acīmredzot turpmāk vairs nestrādās, jo pati negrib potēties un iesaka pāriet pie cita kolēģa,” *Kurzemniekam stāsta kāda lasītāja.*

„Aizgāju uz Rūtas Eglītes doktorātu pieteikties, bet tur atbildēja, ka varēs tikai pēc 15. novembra, kad beigsies māsēde. Ko darīt tikmēr? Ja klātienē tagad nevar, kāpēc nevar pieteikties vismaz pa telefonu?”

Lūdzām situāciju komentēt Nacionālā veselības dienesta Kurzemes nodaļas vadītājai Anitai Zolmanei: „Jā, ārkārtas situācijas laikā ģimenes ārsti strādā attālināti un, ja ir iespējams, pacientus klātienē nepieņem. Bet pacients var pieteikties elektroniski vietnē www.eveseliba.gov.lv. To nosaka

Pacients pie ģimenes ārsta var pieteikties vietnē www.eveseliba.gov.lv.

Jāizmanto internetbankas piekļuve, e-paraksts vai elektroniskā identifikācijas karte (eID).

Ministru kabineta noteikumu Nr. 555 *Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība* 21. punkts. Vēlams e-pastā ģimenes ārstu pabrīdināt, ka pacients ir pieteicies, jo ārsti šajā laikā ir ļoti noslogoti un ierakstu var nepamanīt. Lai pacients skaitītos pieteicis, ārstam no savas puses e-veselības portālā cilvēka iekļaušana savu pacientu sarakstā ir jāapstiprina.”

Inta Jansone

Vajag daudz jaunā novada zīmju

Kuldīdznieks interesējas par novada robežu zīmēm. Braucot no Kuldīgas uz Alsungu, ceļa malā vēl esot vecā Alsungas novada zīme, bet no Jūrkalnes puses vispār neesot nekādas.

Kuldīgas novada pašvaldības transporta infrastruktūras inženieris Andris Megnis skaidro, ka pēc administratīvi teritoriālās reformas, kad šovasar novadam pievienoja

Skrundu un Alsungu, pārskatīti galvenie ceļi, uz kuriem jaunās zīmes jāizliek. Tās vajadzēs aptuveni 60 vietās. Turklāt zīmē jābūt ģerbonim, ko dome apstiprināja nesen. Vēl tas jāsaprot ar *Latvijas Valsts ceļiem*. Tāpēc ierīkošana aizkavējusies, bet drīzumā tām jābūt izgatavotām un izliktām.

Daina Tafelberga

NUMURA CITĀTS

„Pēc 15. novembra vakcinētie jālaiž zaļajā režīmā, bet nevakcinētie lai sēž mājās un nebāz degunu laukā, kamēr situācija neuzlabojas,” uzskata bijušais, ilggadējais Kuldīgas slimnīcas vadītājs Ivars Eglītis.

Ineses Slūkas zīmējums

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Vai pandēmijas laikā jūsu ēšanas paradumi ir mainījušies?

Gints Grundmanis, celtnieks Zviedrijā:

– Uz mums tas it kā neattiecas, jo dzīvojam Stokholmā jau 12 gadus un tur kovidā nav: visi veikali vaļā, pasākumi notiek. Uz Latviju esam atbraukuši atpūsties, bet šeit atbraukt gan ir kā murgā. Šodien ēdīsim tirgū pirktu karpu ar salātu lapām. Ēdienreizēm jābūt dažādām – mums nav viena vai divu ēdienu, ko ēstu vairāk. Ēdiens Zviedrijā atšķiras. Latvijā ir garšīgākas bulciņas, plātismaizītes, ko iegādājāmies, tikko atbraucām. Latvijā vispār ēdiens ir gardāks. Zviedrijā nav tādu gardumu, ko mēs pirktu. Tur gan gaļa, gan kartupelis garšo citādāk, arī maize nav tik garīga. Daudz visādu labumu atvedam no Latvijas un tur sasaldējam.

Kristiāns Saukums, skolnieks:

– Ēdu mazāk. Pusdienās man garšo olas. Ēdienu gatavojam mājās – no kafejnīcām nepasūtām. Veikalus apmeklējam tikpat bieži kā pirms pandēmijas. Nav tāda grafika – ejam, kad kas vajadzīgs. Naškus gan iznāca ēst vairāk, kad pandēmija tikko sākās. Tagad tos ēdu mazāk.

Dainis Eglītis, pensionārs:

– Veikalus apmeklēju retāk. Šajā lakā nevajag tik bieži staigāt. Bet ēšanas paradumi man nav mainījušies. Eju skatīties, vai *Staburadze* nav vaļā, jo gribu uzēst zupu, bet bieži no kafejnīcām nepasūtu. Pats negatavoju – pa brīvdienām draudzene atnāk un uztaisa kādu maltīti. Pusdienu ēdiens noteikti ir kartupelis ar piedevām. Gribētos kaut ko vieglāku ēst. Palienu vecāks – jāuztur sevi formā. Vairāk apmeklēju tos veikalus, kas man tuvāk: *Maxima, Rimi* un bijušais universālveikals, kur *Top*.

Eva Vītola, studente:

– Nekas īpaši nav mainījies, arī veikalus apmeklējam tikpat bieži – parasti reizi nedēļā. Ēdienu gatavojam mājās. No kafejnīcām neko nepasūtām, jo tur tā īsti nekas negaršo. Produkti, ko pērkam visvairāk un vienmēr, ir augļi un graudaugi. Visbiežāk pusdienās ēdam rīsus, griķus un olas.

Ina Grīnvalde, pavāre:

– Es nekad neesmu gatavu ēdienu pirkusi. Pati esmu pavāre, tādēļ taisu mājās no visa kā. Nav tāda ēdiena, ko ēstu vairāk. Katru dienu kas mainās: ir gan zupas, gan *cietie* ēdieni, gan putras. Pēdējā bija skābputra. Cepu rausīšus un citus gardumus. Veikalu apmeklēju reizi nedēļā, bet tad arī ne vienmēr – citreiz iet vīrs. Dārzeni ir paši no dārza, un viss, kas sataisīts, stāv pagrabā. Neizjūtu šajā laikā nekādu atšķirību, un nekā man nepietrūkst.

Mārīte Citlava, pensionāre:

– Uz veikalu eju tikpat bieži – kādas trīs reizes nedēļā, sapērkos pāris dienām uz priekšu. Ēdienu gatavoju mājās, pārsvarā tie ir dažādi: no zivīm, sagnēm, dāržeņiem un augļiem. Pandēmijas laikā jaunām receptēm neesmu pievērsusies – tuos pie pārbaudītām vērtībām.

Amanda Gustovska, Lauras Vilertes foto

Izplatība bremzējas

Šī mēneša sākumā saslimstība ar Covid-19 Kuldīgas novadā samazinājusies, vēsta portāls *Data.gov.lv*.

Novembra pirmajā nedēļā saslimis 181 iedzīvotājs. Kopumā skaitis pakāpies no 1638 uz 1819 inficētajiem visā novadā. Bet divu nedēļu kumulatīvais rādītājs nokritis no 643 uz 477.

Kur var vakcinēties novembrī

● **Vakcinācija kabinetā Kuldīgas vieglatlētikas manēžā**

Katru sestdienu – rindā bez pieraksta.

Senioru diena 11. novembrī. Pieteikties sava pagasta pārvaldē vai pa tālr. 27808897.

Senioru diena 25. novembrī. Revakcinācija tiem, kuri 28. oktobrī saņēma pirmo devu, tiks piezvanīts un pateikts laiks. Būs iespēja saņemt arī pirmo poti, pieteikties sava pagasta pārvaldē vai pa tālr. 27808897.

Seniori no 70 gadiem var poti saņemt arī mājās. To var pieteikt pie ģimenes ārsta vai pa bezmaksas tālr. 8989. Kuldīgas novada pagastu iedzīvotāji šo pakalpojumu mājās var pieteikt, darba laikā zvanot uz pagasta pārvaldi, bet kuldīdznieki – zvanot uz domi pa tālr. 63350100.

Pieteikties var arī portālā *Manavakcina.lv* vai pa tālr. 8989, vai ģimenes ārsta praksē.

● **Skrundas kultūras namā**

Senioru diena 1. decembrī. Revakcinācija tiem, kuri 3. novembrī saņēma pirmo devu, tiks piezvanīts un pateikts laiks. Būs iespēja saņemt arī pirmo poti, pieteikties sava pagasta pārvaldē vai pa tālr. 63331555 vai 29284087.

Atbalsts pagalmiem un senajām ēkām

Lai Kuldīgas novadā dažādas vietas labiekārtotu, iesaistot iedzīvotājus, arī šogad tiks rīkoti tradicionālie konkursi, kuros var saņemt pašvaldības līdzmaksājumu.

Domes sēdē deputāti apstiprināja daudzdzīvokļu māju pagalmu konkursa komisiju, kurā strādās Artis Roberts (priekšsēdis, domes priekšsēdes vietnieks) Jana Jākobsons (būvvaldes vadītāja), Iveta Heidena (būvinspektore), Uģis Gauja (pašvaldības jurists) un Ruta Karloviča (deputāte).

Tāpat būs konkurss Kuldīgas vēsturiskā centra namu un citu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu restaurācijai un konservācijai visā novadā. Apstiprināta komisija, kurā darbosies A.Roberts, J.Jākobsons, I.Heidena, U.Gauja un domes priekšsēde Inga Bērziņa.

Inta Jansone

Skrundā saņem trešo poti

Skrundas veselības un sociālās aprūpes centrā 19 iemītnieki no 23 pagājušonedēļ saņēmuši trešo poti pret kovidu.

„Četri nesaņēma, jo diviem tā būs vajadzīga mēnesi vēlāk, vēl divi pašlaik nevar veselības dēļ, jo viens iemītnieks pēc insulta ir tikko no slimnīcas, bet otram ir vēnu problēmas, tāpēc šobrīd nedrīkstēja,” skaidro iestādes

vadītāja Sigita Picule. Trešo poti saņēmuši arī darbinieki, kuriem tā bija vajadzīga, un kopumā viņi ir 24. Viens no darba iesprojām, jo potēties nevēlas, taču vietā ir atrasts jauns.

„Sākumā par vakcinēšanos bija liels cīņiņš gan ar personālu, gan klientu piederīgajiem. Ļoti daudz ar viņiem runāju. Tas bija nervozs laiks, bet zinu, ka esmu

izdarījusi visu,” saka S.Picule. „Pagājušajā ziemā antivakseru bija vairāk, jo vakcīnas bija tikko parādījušās, pieredzes nebija. Varbūt kādam rādīju piemēru, jo biju pirmā, kura potējās, un tagad iestādē to izdarījuši visi.”

Ciemiņi pie klientiem pašlaik netiek ielaisti. Viņi var nodot paciņu, ar tuvinieku sazināties

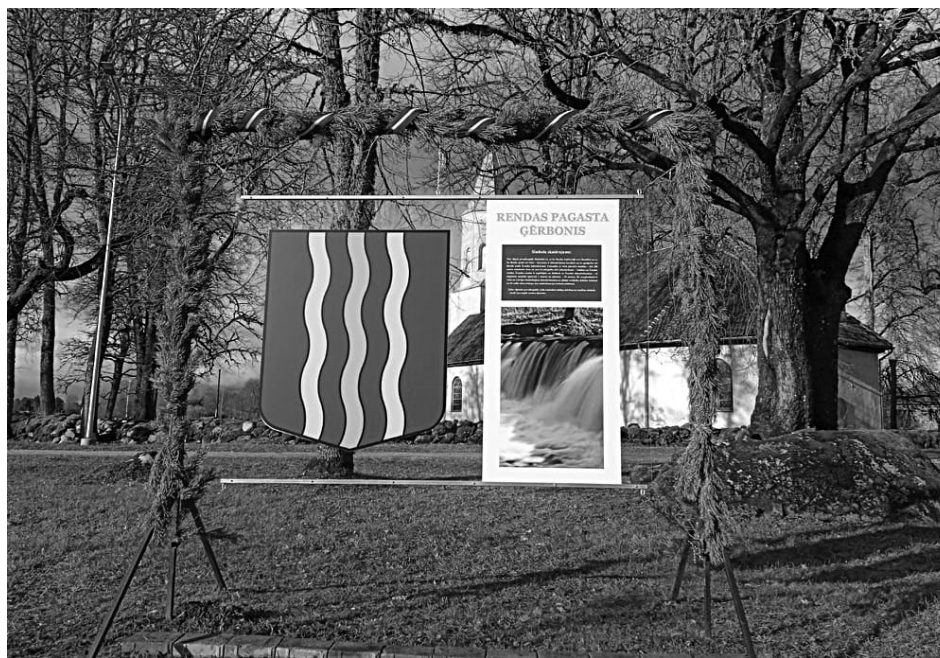
Viens no darba iesprojām, jo potēties nevēlas, taču vietā ir atrasts jauns darbinieks.

pa telefonu. „Turam nošķirtus. Ar piederīgajiem šī situācija ir pārrunāta, un 99% piekrita, ka šajā laikā labāk netikties, lai vecļaudim neienestu vīrusu,” teic vadītāja.

Inta Jansone

Rendai savs ģerbonis

Rendas centrā tikko ierīkots ilgi gaidītais pagasta ģerbonis.

Kopš piektdienas ikviens garābraucējs jaunajā Rendas ģerbonī var redzēt, ar ko pagastu saista vietējie un pēc kā tas pazīstams citur. Trīs viļņoti pavedienpāļi simbolizē Īvandes ūdenskritumus 200 metru viens no otra. Zelta pavedienpālis ataino mūžīgās dzīvības un kustības simbola jeb saules atspīdumu šļakatās.

NO KĀRTĪBAS SARGĀTĀJU IKDIENAS

Grib dedzināt auto, jaunieši apmētā logus

Stāsta Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks Kaspars Šabāns.

1. novembris. Nedēļa sākas ar izsaukumu uz vietu Kuldīgā, kur, pēc zvanītāja teiktā, auto vadītājs pārkāpj noteikumus, bet fakts neapstiprinās. Vienos dienā sākam nodrošināt kārtību pie vakcinācijas centra. Ap to pašu laiku mums zvana, ka pie Samariešu apvienības uz soliņa sēžot vīrietis, kurš nevarot piecelties, jo ir piedzēries. Kad ierodamies, viņa tur nav. Par tādu pašu vīrieti mums zvana no Pilsētas laukuma – viņš tiek nogādāts mājās. Apskatām tirdzniecības un ēdināšanas vietas Kuldīgā, vai tiek lietotas sejas maskas, – bez pārkāpumiem. Deviņos vakarā zvana, ka Pārventā no garāžu masīva atskan troksnis, it kā kāds laužtu durvis. Aizbraucam, bet neviens neko nelauž. Sastopam vīrieti, kurš remontējis meža tehniku un dodas mājās. Pabrīdinām viņu par mājāsēdes neievērošanu.

2. novembris. Tirdzniecības vietu pārbaudē pārkāpumu nav.

Reids Īvandē, Ēdolē, Alsungā – bez pārkāpumiem. Vakarā kamerās pamanām, ka vairāki cilvēki tumsā nogājuši pie Ventas rumbas un, iespējams, notiek nelikumīga zvejniecība. Informācija nodota Valsts vides dienestam. Naktī pārbaudīti 40 cilvēki, kuri uz ielas atrodas mājāsēdes laikā. Pēc 23.00 zvana no Planīcas ielas, jo tur vairākas stundas kādam auto mirgo avārijas gaismas un tas traucē gulēt. Noslaidrojam īpašnieku.

3. novembris. Atkal apmeklējam veikalus, kafējnīcas – viss mierīgi. Uzraugām kārtību vakcinācijas centrā. Ap pieciem vakarā mūs sauc palīgā uz Ventspils ielu, jo divi pusaudži metuši ar akmeni pa kādas kundzes logiem, bet metēju tur vairs nav. Ap 18.00 braucam uz Pētera ielu, jo kaimiņi dauzot kājas pret grīdu – apakšējiem iemītniekiem tas traucējot. Notiek pārrunas. Kāds lūdz pievērst uzmanību nojumei Liepājas ielā, jo tur regulāri pulcējas jaunieši. Naktī atkal mājāsēde, pārbaudīti 13 cilvēki.

4. novembris. Aiz veikala

Drogas zemē guļ vīrietis. Viņš nogādāts mājās un saņem protokolu. Valsts policija (VP) mūs informē par akciju, kurā tā pārbaudīs, vai sabiedriskajā transportā tiek lietotas sejas maskas. Nākamais zvans arī ir no VP, jo Saldus ielā ģimenes konflikts un kāds iesaistītais grib dedzināt auto. Kad aizbraucam, tas jau devies prom, draudus neīstenojot. Atkal dežūra pie vakcinācijas centra. Piecos vakarā atkal pārbaudes veikalos – pārkāpumu nav. Pēc tam jānoskaidro īpašniece spēkratam, kas jau ilgi stāv bez tehniskās apskates. Tas pieder Kandavas iedzīvotājam – pieprasīsim, lai ved savu auto prom. Mājāsēdes laikā pārbaudām trīs cilvēkus. Naktī nākas pārbaudīt kādu ģimeni un iesaistīt gan bāriņtiesu, gan VP, konstatējam daudzus pārkāpumus.

5. novembris. No rīta atkal dodamies uz vietu, kur naktī bija pārkāpumi, bet šoreiz viss mierīgi. Skrundā kāds vīrietis manāmi grīlīgā gaitā iet pa ielu, vedam mājās ar protokolu azotē. Ap trijiem dienā zvans no

Kultūras organizatore Sandra Gailuma stāsta: ilgi gaidīts tāpēc, ka iecere par savējo bijusi jau pirms desmit gadiem. Nav gan zināms, kāpēc tālaika vadība to neīstenoja. Tagadējā pagasta pārvalde ķērusies pie darba, un kopš 20. oktobra Rendai ir ģerbonis, ko izstrādājis heraldikas speciālists Edgars Sims. Vēl nedaudz laika prasījusi atbilstoša stenda izgatavošana.

„Iesaistījām Edgaru Simu, jo viņš ir vairāku Latvijas pagastu, organizāciju un dzimtu ģerboņu autors,” teic S.Gailuma. „Mums bija īpaši svarīgi, lai vēsture šajā simbolā tiktu interpretēta profesionāla redzējumā. Katrs jau saskata ko citu, un kādam kaut kas cits šķiet svarīgāks. Manuprāt, Rendas pagasts ir upju (Abavas, Kāņupes, Riežupes u.c.) un zilo ezeru (Slujas, Segliņu, Gulbja, Dziloņa, Mežmuižas u.c.) zeme, tāpēc fons ir zils. Nedrīkst aizmirst arī par skaistajiem Īvandes upes ūdenskritumiem. Saulainās dienās skatoties mutuļos, var ieraudzīt sudrabaino un dzeltenu krāsu, un tam par godu arī šie vilniņi ģerbonī.” Pandēmijas ierobežojumu dēļ svinības un iesvētīšana atlikta.

Daina Tafelberga
Sandras Gailumas arhīva foto

sociālās darbinieces: autoostā kāds nepilngadīgais nokavējis autobusu un netiek mājās. Aizvedam. Pēc tam uzraugām kārtību pie vakcinācijas centra. Vakara pusē zvans no Ventspils ielas: atkal divi jaunieši pa sievietes logiem met ar akmeņiem. Tāpat kā iepriekš vainīgie jau pamukuši. Pa to laiku mums zvana par kādu adresi, kurā neatļauti pulcējoties ar Covid-19 inficēti cilvēki. Esam aizņemti – iesakām zvanīt VP. Pēc desmitiem vakarā Skrundā pamanām velobraucēju manām reibumā, izsaucam VP. Naktī pārbaudīti 15 cilvēki, ar trim noturētas pārrunas, vienam sods.

6. novembris. No 9.00 nodrošinām kārtību pie izbraukuma vakcinācijas. Tirdzniecības vietu pārbaudē bez pārkāpumiem. Pēc tam uz mājām aizvedam manāmi iereibušu sievieti, kura kritusi ar velosipēdu. Naktī pārbaudīti 13 cilvēki, trīs tiek pie soda.

7. novembris. Atkal pārbaudes veikalos, bet tur viss kārtībā. Diena paiet mierīgi, arī mājāsēdes laikā neviens negrēko.

Pierakstījis **Alberts Dinters**

Novērst tuvojošos ļaunumu

Alsungas ansambļa *Suitu sievas* un Jūrkalnes *Maģo suitu* vadītāja Ilga Leimane pret Covid-19 potējusies jau martā. Viņai un vīram Jānim bijis svarīgi pasargāt gan sevi, gan apkārtējos.

Ilga stāsta, ka abi ar vīru vakcīnu ļoti gaidījuši un ir saņēmuši ražotāja *Astra Zeneca* poti, dēļ Pauls – *Modernas*. Jānis ir pirmās grupas invalīds, otrās grupas cukura diabēta slimnieks, agrāk izslimojis gan smagu insultu, gan vēzi.

NE ŠAUBU, NE BLAKŅU

Ilga saka: „Mums sevi jāpasargā. Galvenais potēšanās iemesls bija pasargāt sevi no slimības smagās gaitas. Pirms vakcinācijas par kovida sekām tā īsti vēl nemaz nezinājām, dzirdējām, ka viens otrs jau aiziet aizsaulē. Man bija bail par vīra veselību. Pie visām kaitēm, kas jau viņam ir, vēl saslimt ar kovidu un ārstēt slimas plaušas būtu šausmīgi. Ko darīt? Esam jau gana veci, un pašiem par sevi jā rūpējas, lai novērstu jebkādu tuvojošos ļaunumu. Mums nebija nekādu domstarpību, ka varētu arī nepotēties.”

Otro poti Leimaņu ģimene saņēmusi maijā. Nevienam neesot bijušas īpašas blaknes ne pēc pirmās, ne otrās devas: „Mums ģimenes ārste ir Gundega Zdanovska. Viņas palīdzība piezvanīja un jautāja, kā jūtamies, vai domājam potēties un saņemt arī otru devu. Mums, protams, domstarpību nebija. Vīrs jau ilgu laiku ir ārstu uzraudzībā. Nebija nekādu blakņu vai nelabumu no vakcīnas. Vienīgi naktī sāpēja roka, nevarēju uz tās pagulēt, bet tas jau ir pēc jebkuras potes. To esmu piedzīvojuši arī agrāk – poti pret ērcu encefalītu iešprīcē, tāpat pasāp roka. Vīram nekādu problēmu pēc vakcīnām nebija.”

„Mums nebija domstarpību, ka varētu arī nepotēties.”

Ilga Leimane savās mājās
Alsungā: „Cilvēki nedomā, tikai runā: „Kas tad man? Ja arī saslimšu, tad izslimošu viegli.” Bet kā tu vari to zināt? Ja nežēlo sevi, tad, lūdzu, pažēlo vismaz apkārtējos!”

„Man būs žēl skatīties, ja savas neapdomības pēc kāds ar kovidu mocīsies. Man visi šeit ir tuvi un mīļi cilvēki.”

„MAN JAU NEKAS NENOTIKS?”

Ilga Alsungā pazīst cilvēkus, kuri vakcinēties netaisās: „Dzird, kā daudzi runā, ka potēties baidās, jo domā, ka tas kādu slimību var veicināt. Varu teikt, ka tās ir muļķības, un man ļoti žēl to, kuri ir tik neapdomīgi un negrib piekrist vakcinēties. Nonākot situācijā, kad bez ārsta vairs nevar, cilvēki domā pavisam citādāk. Daudzi dzīvo ar uzskatu: „Man jau nekādas nenotiks.” Bet tu nekad nezini, vai ārsts būs nepieciešams vai ne.

Esmu runājis ar tiem, kuri tā runā un nepotējas. Saku, ka esmu

viņus brīdinājis un ka būs ļoti žēl skatīties, ja savas neapdomības pēc viņi ar kovidu mocīsies. Man būtu ļoti grūti, jo man visi šeit ir tuvi un mīļi cilvēki.”

VAIRS NEBĪJA DIVU DOMU

I. Leimane stāsta, ka pagājušā gada beigās ar kovidu saslimis znots, kurš tad vēl nebija potēts: „Slimnīcā nenonāca, bet smagi izslimoja gan. Toreiz jau arī bija pilnas slimnīcas. Ārsti atbrauca uz mājām un konsultēja, ko labāk dzert, ko darīt, lai atveseļotos. Kovida dēļ viņam bija diezgan smags plaušu karsonis. Antibiotikas gan nelietoja – izveseļojās, dzerot homeopātiskos līdzekļus, jo viņam ģimenes draugi šīs vielas izplata.

Taču pēc kovida sākās citas veselības problēmas – kājā iemetās trombs, un viņš nēsāja garu, ciešu zeķi līdz cirksnim, dzēra dabīgas zāles. Sanāca to kāju izārstēt, saglabāt. Pēc izslimošanas visa ģimene tūlīt savakcinājās.

Meitai un bērniem nekādas nebija –

viņi divstāvu mājā viens no otra izolējās un netikās to laiku, kamēr vīrs slimoja. Aiz pašu rūpēm viņiem izdevās nesaslimt. Taču pēc tam par vakcinēšanos nevienam vairs nebija divu domu.”

NONĀK PRETRUNĀS AR SEVI

„Esmu šokēta par tiem, kuri klausās un skatās visas tās muļķības un briesmu lietas feisbukā. Nezināju, ka uz cilvēku tās var atstāt tik lielu iespaidu. Nezinu, kāpēc Latvijā iedzīvotāji visu redz tikai sliktu: mums ir sliktā valdība, sliktas vakcīnas. Viss tik ļoti slikti! Ja tā var runāt par citiem, vajag paskatīties arī pašam uz sevi. Kad tie, kam viss ir slikti, saslimst, tad meklē un dzer zāles, neskatoties uz saturu, dara visu, lai kļūtu labāk. Tad slikti vairs nav ne ārsti, ne zinātnieki, kas šīs zāles radījuši. Tad vienalga – gāz tik iekšā, dzer antibiotikas. Vairs nešķiro neko. Nonāk pretrunās pašī ar sevi.”

Neticu, ka viņiem ir bailes no vakcīnas. Jau sen pret visādām kaitēm tiek potēti tikko dzimuši bērni. Nevienš tad nesaka, ka tas ir slikti. Bet tagad tiešām vajag potēties pret Covid-19, jo tas ir vienīgais veids, kā saslimstību apstādināt. Tas, kas notiek Kuldīgas novadā, ir šausmīgi.”

JĀATŠKIR PATIESAS ZIŅAS NO APĻAMĀM

Ilga domā – iemesls, kādēļ daudzi nevakcinējas, ir aplama informācija sociālajos tīklos. „Dakteris Danilāns saka: „Mīļi, baidiet cilvēkus ar nāvi, tad viss būs labi!” Viņš pats kovidu smagi izslimojis, teicis, ka slimnīcā bijusi doma pat atvadīties no šīs saules. Fakts nav noliedzams – cilvēki no šīs slimības mirst. Tepat Liepājas diecēzes katoļu priesteris Gatis Mārtiņš Bezdelīga aizgāja. Daudzi sabiedrībā zināmi cilvēki aizgājuši. Nevienš jau nedomā, ka ar viņu notiks kaut kas ļauns. Bet jebkuram jābūt gatavam. Arī man, vakcinētajai.”

Pozitīvismu Ilga smeļas no televīzijas un radio, no cilvēkiem. „Tā kā esmu sabiedriska cilvēks, man informācija nenāk tikai no medijiem. Nemaz nav laika feisbukā lasīt visas muļķības. Visi manu kolektīvu dalībnieki ir vakcināti, tādēļ vienam par otru nav jābaidās, esam tikai pozitīvi. Ja ierobežojumi noteikti, mēģināsim tos ievērot, nevis runāsim, ka tie, kas tos izdomājuši, ir pēdējie stubēni. Pat žēl to cilvēku valdībā! Krišjānis Kariņš (Ministru prezidents – red.) ir tāds pats cilvēks kā mēs, nevienam ļaunu nevēl. Visvairāk satrauc tas, ka daļa cilvēku, kuri ir pret vakcināciju, ir agresīvi, nekaunas citus izsmiet, sevi uz viņu fona paceļot debesīs. Ja tu otru mēģini noniecināt, tad arī es uz tevi tūlīt skatos pavisam citādāk. Ne tā kā agrāk.”

Alsungas Sv. Miķeļa katoļu baznīcā atgriezies valsts nozīmes mākslas priekšmets – 18. gadsimtā darināts biķeris, kas pēc vairāk nekā 25 gadu prombūtnes atrasts Aizputē.

Atklājums bijis teju vai nejaušs, jo Alsungas draudze biķeri uzskatījusi par zudušu un īpaši netika meklējusi.

Šovasar Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (NKMP), kā ierasts reizi trīs gados, pārskatījusi Aizputes Sv. Ignācija katoļu baznīcas mākslas

Sudraba biķera stāsts

pieminekļu sarakstu. Tās priesteris Andris Vasiļevskis parādījis arī neregistrētus priekšmetus, tostarp savdabīgo biķeri. Meklējot iemeslu, kāpēc valsts mākslas priekšmets atrodas citā vietā, NKMP Kurzemes nodaļas vadītāja Elīna Orna pieļāva, ka vēsturiskais trauks izmantots kādā liturģiskā pasākumā ārpus baznīcas un pēc tam nav atlikts atpakaļ. Arī A. Vasiļevskis norāda, ka reliģiskie priekšmeti mēdz ceļot un ne vienmēr tas notiek negodprātīgos nolūkos, piemēram, tīši nozogot. Jau 1995. gadā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija fiksējusi, ka biķera Alsungas baznīcā vairs nav.

A. Vasiļevskis: „Alsungā sāku kalpot 2007. gadā, un tad no kompleksa bija palicis tikai ciborijs jeb trauks, kurā uzglabā hostijas jeb dievmaizītes, kā arī biķera paliktņi. Bet Aizputē man likās dīvaini, ka tur atrodas viens skaists valsts

mākslas priekšmets, kura sarakstā nav. Parādīju to pārvaldes speciālistēm, un viņas atklāja, ka biķeris kaut kādā vīzē no Alsungas atceļojis uz Aizputi.”

Sudraba biķera komplekts darināts 1779. gadā, un Alsungas draudzei to dāvājis Ādams Moģļevskis. Dāvinājuma teksts uz ciborija ir iegravēts, bet biķerī iesists punktēšanas tehnikā. Tā kā sudrabs oksidējas, biķeris bieži tīrīts, un gadskaitļa pēdējie divi cipari vairs nav salasāmi. Saliekot to kopā ar ciboriju, A. Vasiļevskis sapratīs, ka tas ir komplekts.

Kopš septembra Alsungas, Gudenieku un Jūrkalnes draudzē kalpo Kuldīgas katoļu baznīcas priesteris Vjačeslavs Bogdanovs. Viņš uzver, ka atgūtajam īpašumam ir ne tikai mākslinieciska un vēsturiska, bet arī emocionāla vērtība, jo tas nes liecību par sava laika cilvēku ticību un piederību baznīcai.

Cimdu knifiņiem ir piekrišana

Līdz februārim etniskās kultūras centrs *Suiti* platformā *Zoom* organizē cimdu meistarklasi novadnieces Baibas Pīlānes vadībā. Pirmā nodarbība bija vakar, nākamā būs 22. novembrī.

B. Pīlāne no Rīgas vada Tautas lietišķās mākslas studiju *Irbi* Ilģuciemā. Centra vadītāja Dace Martinova viņu uzaicinājusi ar domu pašu rokdarbniecēm aizpildīt ziemas vakarus, apgūstot dažādu adīšanas tehniku. „Dace sociālajos tīklos ielika sludinājumu, un trīs stundās pieteicās 50 cilvēku, pēc pāris dienām – jau 104. Pat prātā nebija ienācis, ka atsauce būs tik liela! Ir cilvēki pat no Luksemburgas un Itālijas. Nezinu, vai izdosies novadīt tik daudz. Doma par meistarklasi Dacei radās saistībā ar jaunāko grāmatu par suitu adījumiem. Parādīšu dažādus knifiņus. Kad grāmata iznāks, plānota arī neliela izstāde.”

Lappuse tapusi ar Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējumu.

No suitiem nākusi, suitiem devusi

„Dzimtā vieta sniedz spēku, līdzsvaru un mieru. Pirmsākums. Šajā apvidū mani senči dzīvojuši vairākās paaudzēs, tādēļ te gūtais pamatīgums ir visu citu norišu stiprais pamats,” saka alsundziece, triju dēlu mamma, Ezerkrastu saimniece, etniskās kultūras centra *Suiti* vadītāja DACE MARTINOVA.

Esat aktīva *suitu* tradīciju glabātāja un popularizētāja. Kā tas sākās?

Sākums ir 2009. gadā, kad Ilga Leimane un Grigorijs Rozentāls mani uzrunāja kļūt par nākamo etniskās kultūras centra *Suiti* vadītāju. Tolaik biedrības vadītājs Grigorijs tika ievēlēts par Alsungas novada domes priekšsēdētāju. Nezinu, kādēļ viņiem radās doma uzrunāt mani, jo man taču nebija zināšanu un pieredzes šajā jomā. Tik vien, ka biju pašdarbiece – deju kolektīva dalībniece. Bet *suitu* saknes man ir gan no mammas, gan tēva puses vairāku paaudžu garumā. Tādēļ *suitu* tradīcijas un dzīvesveids manī ieaudzināts no bērnības. Tās tomēr ir divas dažādas lietas – pārmatotās prasmes un darbs ar nemateriālo mantojumu, kā tas izvirzīts biedrības mērķos un uzdevumos. Pirmie gadi bija ļoti grūti – daudz jaunā, nezināmā, bet apņēmības pilna mācījos.

Biedrība ļoti daudz paveikusi. Pastāstiet par to!

Biedrība ir ārkārtīgi augusi – no vienas nabadzīgi iekārtotas telpas kultūras nama otrajā stāvā līdz mājīgām, radošām un kvalitatīvi iekārtotām telpām, kas visas kopš šī gada atrodas Skolas ielā 11 la jeb taūtā sauktajā sarkanajā skolā. Mums ir divas radošās darbnīcas – *Austuve* un *Suitu ķēķis*, ir izveidota *suitu* mantojuma krātuve, kas kalpo kā neliels muzejs ar aptuveni 300 vienībām un lielu digitālo krājumu. Man ļoti patīk radīt mājīgu, skaistu un labiekārtotu vidi sev un citiem, jo man svarīga labsajūta, ko rada vide, un to esmu darījusi, arī biedrībā strādājot.

Kā tapa *suitu* mantojuma krātuve?

Attīstība notiek, īstenojot dažādus projektus. Viens no maniem

pirmajiem bija *Suitu novadā saglabājušos tautastērpu apzināšana, dokumentēšana un digitalizācija (Alsungā, Gudeniekos, Basos, Jūrkalnē)* 2012. gadā. Šis lauka pētījums bija apjomīgs un veicināja nākamās idejas un procesus. Kopā ar Kristīni Vasiļevsku viesojāmies pie vietējiem, jautājām par tekstilijām, fotogrāfiem tās un pētījām, pierakstījām atmiņu stāstus. Savāktais bija tik apjomīgs, ka nolēmām veidot izdevumu. 2014. gadā iznāca biedrības pirmais izdevums – katalogs par tautastērpu *Suitu novada mantojums. Suit' drān's*. Tas bija tik pieprasīts, ka 2017. gadā izdevām papildināto izdevumu.

Viesojoties pie cilvēkiem, bieži saņēmām dāvinājumus: senās tekstilijas un citus priekšmetus. Dāvinājumu krājums auga un auga, līdz nolēmām veidot *suitu* mantojuma krātuvi ar muzejam līdzīgām funkcijām. Īstenojot programmas *LEADER* projektu, šo krātuvi iekārtojām. Tas deva iespēju atbilstoši uzglabāt un izveidot pastāvīgo ekspozīciju.

Kā tapa darbnīca *Austuve*?

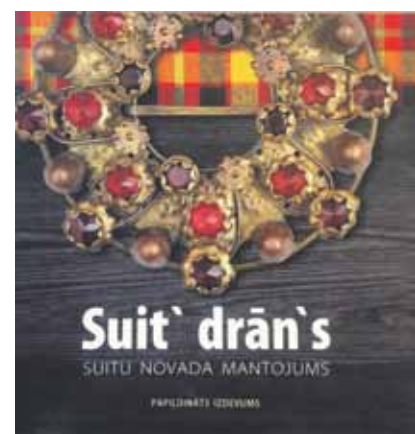
Austuve jau bija, pirms kļuva biedrības vadītāja. 2008. gadā Ilga Leimane īstenoja projektu par aušanas tradīciju atjaunošanu *suitu* novadā. Sarkanajā skolā bija iekārtota telpa ar stelliem un citiem darbarīkiem, kurā prasmes ierādīja vecākas paaudzes audējas. Pamazām sāka veidoties pulciņš, klāt nāca jaunākā paaudze. Tagad Alsungā ir sešas aktīvas audējas, Jūrkalnē piecas. Darbojamies kopā, katru gadu mācāmies jaunas tehnikas, veidojam darbu izstādes, kopā izvirzām mērķus un braucam pieredzes apmaiņā.

Audēju pulciņiem ir arī nosaukumi: Jūrkalnē *Kodes*, bet Alsungā *Kangas*. Dižākajai daļai aušana ir papildu nodarbe vai hobijis.

„Tā ir ārkārtīgi laba sajūta – būt iederīgam un saderīgam.”

„Dzimtā vieta un pajāvība uz Dievu dod visai dzīvei jēgu,” pārliecināta etniskās kultūras centra *Suiti* vadītāja Dace Martinova.

Daļa no etniskās kultūras centra izdotajām grāmatām sērijā *Suitu novada mantojums*.

Dace (priekšplānā) uzvedumā *Suitu* kāzas Alsungas Ziedulejas estrādē.

Ja būtu jāpabeidz teikums „Dace Martinova ir...”, ko jūs sacītu?

- Kristīne Skrulle, Jūrkalnes tautas nama vadītāja: „Spēcīga un spītīga. Ko vien ieņem galvā, to izdarīs, kaut arī nebūs viegli. Viņa daudz paveikusi, jo ir neatlaidīga. Visu dara atbildīgi, no sirds un ar degsmi.”
- Juris Lipsnis, Alsungas folkloras kopas *Suitu dūdenieki* vadītājs: „Cilvēks ar milzīgām caursiņasna spējām. Lieliski prot atrast cilvēkus ar labām idejām un palīdz tās realizēt.”
- Ligita Kalniņa, Daces vietniece etniskās kultūras centrā: „Ļoti apņēmīga, uz mērķi tendēta. Jebkuru ideju par visiem 100% realizē tā, lai rezultāts būtu izcilis. Piedomā pie katra sīkuma. Atlaides nekādas! Ir augstas prasības gan pret sevi, gan citiem.”
- Lidija Jansone, etnogrāfiskā ansambļa *Gudenieku suiti* vadītāja: „Vīspusīga. Spēj iedziļināties arī tādās jomās, kas iepriekš viņai nav bijušas pazīstamas.”

Jūtam, ka esat spēcīga personība. Kur meklējamas gara spēka saknes? Bērnībā?

Mana dzīve turpinās vietā, kur pagājuši bērnība, – pie Zvirgzdu ezera *Ķīšu* mājās. Man ir gadu jaunāks brālis Guntis. Mamma pēc izglītības ir pavāre-konditore, Alsungā strādājusi kafējnīcā, slimnīcā, bērnudārzā par pavāri. Tēvs kolhozā bija elektriķis, metinātājs, traktorists. Vecāki un brālis joprojām dzīvo *Ķīšos*, bet mēs ar vīru 2004. gadā netālu no manām dzimtajām mājām sākam celt savas. Kopš 2007. gada tur dzīvojam. Nešaubīgi varu teikt, ka dzimtā vieta dod spēku, līdzsvaru un mieru. Tā ir ārkārtīgi laba sajūta – būt iederīgam un saderīgam.

Ilgus gadus Alsungā strādājāt par frizieri. Kā radās interese par šo profesiju?

Pabeidzu Alsungas vidusskolu, ieguvu profesiju un kopš 1994. gada tajā strādāju. Sapņu profesija ir kosmetoloģe, bet draudzene no Rīgas, kura arī gribēja kļūt par kosmetoloģi un sāka mācīties medicīnas skolā, sastāstīja visādas briesmu stāstus, un es sabijos. Domāju, ka to nevarēšu. Tā kā vēlējos kaut ko saistītu ar skaistumkopšanu, nolēmu mācīties par frizieri. Nav nekādas vainas. Bet vēlāk bija arī centieni tikt pie kosmetoloģes diploma. Pamazām sāku iet uz šo mērķi, pat pabeidzu māsu skolu. 2003. gadā

Bērnībā kopā ar mammu Anitu, tēti Augustu un brāli Gunti.

Biedrība arī izdevusi grāmatas.

Jā, nu jau astoņas. Pirmais izdevums sērijā *Suitu novada mantojums* 2014. gadā ir *Suit' drān's*, papildinātais izdevums – 2017. gadā. Nākamajā gadā – *Suitu stila grāmata*. 2019. gadā izdevām fotogrāfa Dzintara Lejas albumu *Suitu zemes ļaudis*. Ļoti skaists un vērtīgs – lielās *suitu* ģimenes albums. Pagājušogad tapa trīs: Daces Nastevičas *Vietvārdi* un *Suitu burdons*, gada nogalē iznāca Jāņa Priedoliņa stāstu krājums *Savējie sapratīs*. Šogad klajā nāk divas. *Suit' stāst'* jau ir mājas – tajā apkopoti Lidijas Jansones, Ilgas Leimanes un Marijas Janvāres atmiņu stāsti latviešu literārajā valodā un *suitu* izloksnē. Stāstiņu audioieraksti klausāmi biedrības mājaslapā www.suiti.lv. Otra grāmata būs *Suit' villdrān's*.

Pandēmijas dēļ ir mazāk pasākumu, bet tas dod iespēju vairāk strādāt pie dokumentēšanas un digitalizēšanas. Izmantojam katru iespēju sarīkot plašākus pasākumus, piemēram, augustā notika Burdona dziedāšanas svētki Jūrkalnē – kopā tika acināti visi dziedošie un muzicējošie *suitu* etnogrāfiskie ansambļi un folkloras kopas.

Biedrības darbība ir pamanāma, un jūs kā vadītāja esat saņēmusi dažādas atzinības.

Apbalvojumi saņemti ik pa laikam, bet pagājušā gada rudenī bija ārkārtīgi liels pārsteigums: uzzināju, ka man piešķirts Triju Zvaigžņu ordeņis! Joprojām nezinu, kurš mani izvirzīja. Varbūt tas nav svarīgi, bet varbūt arī ir – paldiess varētu pateikt. 19. augustā Rīgas pilī notika ordeņa pasniegšana. Patīkami, ka arī citi tradīciju kopēji saņēma atzinību. Triju Zvaigžņu ordeņi vēl saņēma Rucavas tradīciju kluba vadītāja Sandra Aigare un nemateriālās kultūras mantojuma centra *Upīte* direktors Andris Slišāns. Zinu, cik ļoti pašizliedzīgi viņi strādā. Ik pa laikam tiekamies pasākumos. Ar Rucavas kultūrtelpu mums ir cieša sadarbība. Patīkami, ka mūsu darbs pamanīts un novērtēts valstiskā mērogā.

Jūtam, ka esat spēcīga personība. Kur meklējamas gara spēka saknes? Bērnībā?

Mana dzīve turpinās vietā, kur pagājuši bērnība, – pie Zvirgzdu ezera *Ķīšu* mājās. Man ir gadu jaunāks brālis Guntis. Mamma pēc izglītības ir pavāre-konditore, Alsungā strādājusi kafējnīcā, slimnīcā, bērnudārzā par pavāri. Tēvs kolhozā bija elektriķis, metinātājs, traktorists. Vecāki un brālis joprojām dzīvo *Ķīšos*, bet mēs ar vīru 2004. gadā netālu no manām dzimtajām mājām sākam celt savas. Kopš 2007. gada tur dzīvojam. Nešaubīgi varu teikt, ka dzimtā vieta dod spēku, līdzsvaru un mieru. Tā ir ārkārtīgi laba sajūta – būt iederīgam un saderīgam.

Ilgus gadus Alsungā strādājāt par frizieri. Kā radās interese par šo profesiju?

Pabeidzu Alsungas vidusskolu, ieguvu profesiju un kopš 1994. gada tajā strādāju. Sapņu profesija ir kosmetoloģe, bet draudzene no Rīgas, kura arī gribēja kļūt par kosmetoloģi un sāka mācīties medicīnas skolā, sastāstīja visādas briesmu stāstus, un es sabijos. Domāju, ka to nevarēšu. Tā kā vēlējos kaut ko saistītu ar skaistumkopšanu, nolēmu mācīties par frizieri. Nav nekādas vainas. Bet vēlāk bija arī centieni tikt pie kosmetoloģes diploma. Pamazām sāku iet uz šo mērķi, pat pabeidzu māsu skolu. 2003. gadā

No labās: Dace ar vīru Mārci, dēliem Jēkabu, Mārtiņu un Krišjāni un vecākiem Augustu un Anitu 2016. gada vasarā.

Biznesa augstskolā *Turība* absolvēju tūrisma un viesmīlības uzņēmuma vadību.

Man ļoti patīk mācīties – nepārtraukti to daru kursus, kas saistīti ar kultūru un var noderēt ikdienā. Nesen papildus mācījos angļu valodu, publisko runu, pabeidzu Latvijas kultūras vēstniekus. Skatos, ko vēl varētu, bet arī bremzēju sevi. Saku, ka varbūt pietiek – jāiepauzē, jo tas prasa ļoti daudz laika un enerģijas.

Kas ir jūsu ģimene?

Vīrs Mārcis un trīs dēli. Mārtiņam ir 22 gadi, viņš strādā uzņēmumā *Laimdotas*. Krišjānim ir 15, Jēkabam deviņi. Viņi mācās Kuldīgas Centra vidusskolā, sporta skolā trenējas vieglatlētikā. Jēkabs šogad Kuldīgas mūzikas skolā sāka mācīties sitamo instrumentu spēli. Vīrs Mārcis ir uzņēmējs – viņa darbs saistīts ar mežizstrādi. Viņš mani uztur, tāpēc varu nenodoties tādām darbām, kas būtu nepieciešamas, lai nopelnītu iztikai. Varu strādāt biedrībā, un tas man ļāvis iepazīt interesantas sfēras, satikt ļoti interesantus un gudrus cilvēkus. Tā ir iespēja nemitīgi apgūt jaunus zināšanas.

Ģimenē esat vienīgā sievietē. Kā princese starp stipriem vīriešiem.

Jā. Es jau gan saku, ka mūsu mājā princeses esam divas. Mums ir mājdzīvnieki – kaķis Figaro, suns Eltons un pirms sešiem gadiem pieklīdusī rudā sunenīte. Devām vārdu Lapsa, jo mats uz mata izskatās kā lapsa. Tad nu saku, ka esam divas dāmas: Lapsa un es.

Vai jums ir arī vaļasprieki?

Daudz. Reizēm pat šķiet, ka par daudz. Kā sirdslieta ir tautiskās dejas. 2018. gadā pabeidzu latviešu deju skolu, lai varu pilnvērtīgāk strādāt par deju skolotāju. Man patīk dejot, patīk kustība kopā ar mūziku. Un kur nu vēl labāk, ja tā ir latviska. Spēcinoši!

Ļoti patīk ap sevi radīt skaistu vidi. Man ir rožu un citu puķu dārzs. Tas ik pa laikam pēc manas iedvesmas mainās. Man vajag, lai no agra pavasara līdz rudens salnām dārzs zied. Šobrīd priecē mirtinrozēs un miķelīši.

Vēl patīk rokdarbi: adīt, aust, izšūt. Man ir nemierīgās rokas, kurām nemitīgi vajag nodarbi. Pateicoties iespējām, ko devusi biedrība, ir izdevies apgūt jaunās prasmes. Pateicoties savai ieinteresētībai, esmu spējusi dot arī citiem interesi un zināšanas par rokdarbiem jeb amatniecības prasēm. Bet tie ir tuvu. Es tos jau jūtu. Es arī gribētu daudz vairāk ceļot. Ir daudz vietu pasaulē, kuras gribētu iepazīt.

un daudzveidīgs – tas prasa dažādas prasmes.

Kāda esat pēc rakstura?

Esmu skatījies Daces vārda skaidrojumu. Man liekas, ka 90% atbilst: ļoti darbīga, mērķtiecīga, ar spēcīgu raksturu. Pēc horoskopa esmu Vērsis – bieži vien esmu ļoti spītīga. Esmu darbaholiķe. Jā, neciešu slinkumu. Dāršu visu, līdz mērķis būs sasniegts, lai cik grūti tas nāktu. Esmu ļoti pacietīga. Tas izpaužas arī radošajā procesā aužot. Monotons darbiņš, piemēram, diegu siešana, vēršana. N-tās stundas vienvēidīga darbība.

Man patīk arī viss skaistais, komforts, lietu kārtība, tīrība – viss, kas rada labsajūtu.

Kāds ir jūsu dzīves moto?

Ir teiciens: „Nedari citam to, kas tev pašam nepatīk!” Pie tā cenšos turēties, lai arī tas nav viegli, jo dzīvē ir dažādas situācijas. Bieži nākas darīt ko tādu, ko negribas vai kas iznāk spontāni. Man kā kristietei ir pazemība un bijība pret Dievu, pret Augstāko. Cenšos dzīvot, ievērojot kristīgās vērtības. Izicinājumi un dzīves virpulis reizēm no līdzsvarā izeis, bet cenšos pieturēties pie saviem pamatprincipiem. Miers, pazemība un palāvība uz Augstāko – tas dod spēku un notur pie zemes.

Ko augsti vērtējat citos?

Uzticību, lojalitāti. Man šķiet, ka cilvēkiem trūkst gan lojalitātes, gan patriotisma.

Ja būtu iespēja, kurā laikā jūs atgrieztos un darītu ko citādi?

Es neko citādi negribētu darīt, bet gribētu atgriezties bērnībā un ar šībrīža saprašanu opim un omai daudz ko pajautāt. Man ļoti patīk izzināt dzimtas vēsturi. Gribētu no viņiem dzirdēt stāstus par radniekiem, vēsturiskas lietas. Bērnībā ar viņiem daudz laika pavadīju kopā un vēl tagad daudz atceros no mūsu kopīgajām sarunām.

Ko saredzat savā tuvākajā un arī tālākajā nākotnē?

Rūpes par ģimeni, jo tās man ir pirmajā vietā. Vēl es ļoti gribētu mesties jaunā izaicinājumā. Tam briestu jau vairākus gadus. Jūtos tā, ka biedrībā un *suitu* kopienā esmu ieguldījusi gana – jādod vieta un iespēja kādam citam. Jūtu, ka pienācis laiks ko mainīt. Man ir vismaz trīs idejas, kurā virzienā gribētu iet, bet reizē ar biedrības vadīšanu to nevar. Biedrība ir izaugusi, bet darāmā vēl daudz. Man ir augsta pienākuma apziņa, tādēļ citi izaicinājumi vēl tikai ir līmenī. Bet tie ir tuvu. Es tos jau jūtu. Es arī gribētu daudz vairāk ceļot. Ir daudz vietu pasaulē, kuras gribētu iepazīt.

2019. gadā nometnes *Mans prieks* ir *dejojprieks* dalībnieki, pedagogi un biedrības vadītāja Dace Martinova (no labās).

Ungārija – saule, vīns, paprika

Saulaini un jauki piedzīvojumi nāk kā Dieva dāvana – negaidīti, lieliski, dzīvespriecīgi. Tā ģimenes draugi Aigars un Laura uzaicināja mani un manu mīlo sievu Rūtu doties līdzīgi uz Ungāriju, nedaudz atpūsties no pandēmijas un ierobežojumiem.

(Sākums 2. novembrī.)

BUDAPEŠTA – IMPERIĀLĀ GALVAPILSĒTA

Pasaulē nav daudz lielpilsētu ar dižciltīgu, imperiālu gaisotni. Tādas ir Roma, Kopenhāgena, vēl dažas. Budapešta neapšaubāmi ir viena no tām. 1873. gadā tika apvienotas trīs pilsētas – Buda, Obuda, Pešta, kas kļuva par Ungārijas galvaspilsētu Budapeštu.

Abās Donavas pusēs – Budā un Peštā – slejas krāšņas katedrāles, pilis, muzeji un slavenais neogotikas stilā celtais parlaments, viena no skaistākajām celtnēm pasaulē. To atklāja 1902. gadā, mirdzoši cēls un balts tas atstāj aristokrātisku iespaidu. Naktī tūristu kuģīti braucām tam garām – izgaismotā ēka ir neapstāmi skaista.

Svētdienā aizgājām uz dievkalpojumu Sv. Stefana bazilikā – lielākajā Ungārijas baznīcā. Tā celta vairāk nekā 50 gadus par godu pirmajam Ungārijas ķēniņam Sv. Stefanam jeb ungāriski Ištvānam. Ļoti krāšņs dievnams – kā samazināta Romas Sv. Pētera bazilika. Dievnams bija pārpildīts. Jauni un veci, bērni un zīdainīši ratiņos – visi sviņēja dievkalpojumu. Nebija masku un ierobežojumu kā jau visur saulainajā, lieliskajā Ungārijā.

Budas pusē slejas viduslaikos celtā gotiskā Sv. Mateja jeb Maķāša katedrāle – Ungārijas ķēniņu kronēšanas dievnams, karos postīts un atkal atjaunots, pārvērst par mošeju Osmaņu impērijas laikos un atkal iesvētīts par baznīcu. Pie dievnama atrodas Ištvāna I piemineklis.

Turpat slavenais Zvejnieku bastions – neoromantisma stilā celta liela, 140 metru gara terase ar kolonādēm un septiņiem torniem, kas simbolizē septiņas sākotnējās ungāru ciltis. Apaļie torņi attēlo tā laika klejotāju teltis. Bastions velēts Ungārijas tūkstošgadei, tas pabeigts tikai 1902. gadā, un liekas neparasti, jo tas izskatās pēc senas nocietinājumu būves. No terasēm paveras skaisti skati uz Donavu, Peštu, Gellerta kalnu un Margitā salu. Otrā pasaules kara laikā Zvejnieku bastions gandrīz iznīcināts, jo no pretējām Donavas pusēm notika nežēlīga, krāšņo pilsētu postoša artilērijas apšaušana starp vācu vērmahtu un Padomju armiju. Zvejnieku vārdā bastions nosaukts tādēļ, ka viduslaikos pilsētas aizsargmūri tajā vietā sargāja zvejnieku ģilde, turpat bija osta un zivju tirgus.

GELLERTA KALNS: GAN CIEŠANAS, GAN DZIEDINĀŠANA

Uzkāpām slavenajā Gellerta kalnā. Tas nosaukts Ungārijas apustuļa, itāliešu misionāra Sv. Gellerta

Zvejnieku bastions.

Sēru vītols – piemineklis holokausta upuriem Lielās sinagogas dārzā.

Alu baznīca Gellerta kalnā.

vārdā. Par evaņģēlija sludināšanu 1046. gadā pagāni viņu iebāzuši mucā un noripinājuši no kalna Donavā, svētais kļuvis par pirmo ungāru mocekli. Tajā vietā uzcelts liels piemineklis ar kolonādi – Sv. Gellerts ar krustu rokā svētī Budapeštu un visu Ungāriju. Zem tā ūdenskritums.

Kalna galā, 235 m augstumā, pēckara laikā uzslīdēja Brīvības statuja par godu Padomju armijas uzvarai – sievietei ar palmas zaru rokās. Kāpām, kāpām, līdz atdūrāmies pret stieplu sētu. Tālāk statujas pakājē rēgojās būvgružu kaudze, apkārt – pamestība un laika gaitā nosūbējusi balustrāde. Tas spilgti kontrastēja ar mirdzošo baltakmens tīrību Maķāša katedrālē, Zvejnieku bastionā, parlamentā un citur. Ko lai dara? Saprotu ungārus. Nezinu nevienu valsti, kurai Padomju armija būtu atnesusi brīvību. Paldies tai par uzvaru pār nacistiem, tikai bija jāpārvērtas kā Rietumu sabiedrotājiem – pēc kara tie pārtrauca okupācijas režīmu un ar godu posās mājup, nevis no

tanku ložmetējiem apšāva brīvības cīnītājus Košuta laukumā.

Gellerta kalnā klintī izcirsta baznīca – tā ir daļa no alu tīkla, kas saukts arī par Svētā Ivana alām pēc tajā dzīvojušā mūka vientuļnieka, kurš ar dziedniecisko termālo ūdeni un dubļiem dziedinājis slimos. Tagad tos izmanto Gellerta viesnīca.

20. gs. 20. gados paulīniešu mūki alā izveidoja baznīcu, tā iesvētīta 1926. gadā un darbojās līdz 1951. gadam, kad ungāru čekisti mūkus notiesāja uz nāvi vai ilgām ieslodzījuma gadiem, bet alas ieeju aizlēja ar betonu. 1989. gadā tika sākts dievnamu atjaunot, un mūki tajā atgriezās. Tagad alu baznīca pieejama visiem.

Kalna pakājē atrodas slavenā Gellerta viesnīca – pamatīga akmens būve ar termālajiem baseiniem un pirtīm. To pabeidza 1918. gadā un nepaspēja atklāt, jo sabruka Austroungārijas impērija. Atjaunota un atkal karos cietusi, tā ar krāšņām akmens skulptūrām un greznu interjeru ir īsti imperiāla

Sv. Stefana bazilika.

Hard Rock Cafe Budapeštā. Autora mīļākās grupas Creedence Clearwater Revival foto.

Sv. Stefana bazilika.

geto mirušajiem un nonāvētajiem, jo visus vārdus nav iespējams noskaidrot.

Aizejam arī uz *Terror Háza* jeb Terora namu, gandrīz vai mūsu Stūra mājas kopiju – tik līdzīgi ir šie nami. Vācu okupācijas laikā tajā saimniekoja vācu un ungāru nacistu slepenie dienesti, bet padomju okupācijas laikā – vietējie, Maskavai pakļautie ungāru čekisti. Abi režīmi bija vienādi: izspiegoja, spīdzināja, izsūtīja un slepkavoja visus, kas tiem nepatika. Terora nama šahtā stāv noputējies padomju tanks kā atgādinājums no 1956. gada Košuta laukuma slaktiņa: „Es te pat vien esmu!” Ekspozīcija nav domāta cilvēkiem ar vājiem nerviem. Nekad lai tas neatkārtojas!

„PROTAMS, CREEDENCE!”

Lai kļiedētu drūmo noskaņojumu, aizejam pastaigāties pa Budapeštas slavenāko tirdzniecības ielu – tā nosaukta ungāru mīlotās ķeizarienes Elizabetes vārdā. Iejam smagā roka kafejnīcā *Budapest Hard Rock Café* – pie sienas zelta rāmī manas mīļākās grupas *Creedence Clearwater Revival* (ASV) vadītāja, slavenā ģitārista Džona Fogertija oriģinālā ģitāra *Fender* ar grupas autogrāfiem. „Jūs esat līdzīgs Dagam Klifordam!” oficiante man rāda bundzinieku grupas bildē. Atliek tikai priekā iesaukties: „Lieliskā, brīvību mīlošā Ungārija! Skaistā, dumpīgā Budapešta!”

Pilnam priekam taksometra vadītāja, dzīvespriecīga ungāriete reiz prasīja, kāda ir mūsu mīļākā mūzika. *Creedence*, protams! Jā, viņa to tūlīt sameklē un uzliek *uz pilnu klapi*. Silta vasaras nakts, logi vaļā, pilnā balsī aurojam līdzīgi: *Who'll Stop the Rain* un *Proud Mary*. Ielas malās kafejnīcu un krodziņu apmeklētāji piebalso, gājēji krustojumos smaids, vadītāja uz atvadām pieber pilnu klēpi ar konfektiem – ko vēl laimei vairāk vajag?

TIK DAUDZ SĀPJU

Netālu no mūsu viesnīcas atrodas Budapeštas Lielā sinagoga – savdabīga 19. gs. celtnē ar diviem minaretiem līdzīgiem torniem, celtnē spāņu mauru stilā. Lielo un plaukstošo ebreju minoritāti Otrā pasaules kara laikā nacistu un ungāru antisemitu gandrīz pilnībā iznīcināja – par to stāsta sinagogas sētā ierīkotā izstāde un Jūdaisma muzejs. Iespaidīgs ir piemineklis bojāgājušajiem ebrejiem – liels metāla sēru vītols, uz tā lapām iegravēti nogalināto vārdi, turpat ierīkots masu kaps Budapeštas

Pierakstījusi Inta Jansone, Lailas Liepiņas ekrānfoto

„Klausiet medicīnai un zinātnei!”

„Jums ir tiesības nevakcinēties, bet ar savu attieksmi jūs nedrīkstat apdraudēt pārējo sabiedrību,” tā Kuldīgas bibliotēkas tiešsaistes sarunā sacīja bijušais ilggadējais slimnīcas vadītājs un agrākais veselības ministrs IVARS EGLĪTIS. Viņš stāstīja par aktuālāko medicīnā, kovidu un potēšanu, atbildēja uz iedzīvotāju jautājumiem. Sarunu vadīja bibliotēkas pakalpojumu nodaļas vadītāja Iveta Grīniņa.

Kāpēc Kuldīgā vakcinācijas skaits tik zems?

Latvijā pirmo poti saņēmuši 70% iedzīvotāju. Kuldīga par kārtu atpaliek. Ir cilvēki, kas šajā situācijā vairo valdību, pašvaldību. Pašvaldībai nav nekādas ietekmes uz vakcinācijas politiku valstī – tā var veicināt to lokāli.

„Vakcīna ir zināma, pārbaudīta. Blaknes ir – maksimums divas trīs dienas temperatūra.”

Lielākie skaitļi pasliktinātāji Kuldīgā ir tie, kas organizēja demonstrāciju jeb antivakseru paraugizgājienu pie domes un pilnīgi nepelnīti kļuva tai skuju taku pie durvīm. Viņu bravūrība daļu iedzīvotāju pavilka līdzī, tā vakcinācijas tempu nobremzējot.

Kas darāms, lai situāciju uzlabotu?

Antivakseri jādala divās grupās: tādi, kuri ir neziņā un nobijušies, un agresīvie organizatori, kuri kādu mērķu vārdā veicina saslimstību un kavē vakcināciju. Manuprāt, šobrīd esam uz pareizā ceļa. Pirms tam nepietiekami precīzi un pārāk vēlu uzrunājām iedzīvotāju grupas, piemēram, seniorus un cilvēkus ar hroniskajām saslimšanām, tāpēc viņu vakcinācijas aptvere ir viszemākā. Viņi ir tie, kas noslogo slimnīcas. Šobrīd kļūda tiek labota. Pieslēgušās arī pašvaldības. Ģimenes ārstiem uzlikta atbildība par senioriem, jo viņiem ar šiem cilvēkiem ir vislabākais kontakts.

Situācija bija tik skarba, ka ierobežojumus vajadzēja ieviest. Vakcinētie jūtas mazliet piemānīti – es arī biju viens no dusmīgajiem, bet solidaritātes nolūkā esmu ar mieru mēnesi paciesties. Ceru, ka pēc 15. novembra nevakcinētajiem ierobežojumi saglabāsies.

Cilvēki paši grib būt noteicēji par savu veselību un rīcību.

Šī ir plaša un smaga tēma. Demokrātiskā pasaulē indivīda tiesības nekādā veidā nevar būt pārākas par sabiedrības interesēm. Nevakcinētie ar savu pārliecību sabiedrības veselības rādītājus apdraud un pasliktina, tiešā vai netiešā veidā uz slimnīcu aizsūta savus tuviniekus, no kuriem daļa neatgriežas, tāpēc viņi sabiedrībai nodarījuši lielu kaitējumu. Pasargājiet cilvēkus, turpiniet sēdēt mājās vai lauku sētā!

„Līdz 20% cilvēku riskē pēc kovidā nonākt ļoti lielās veselības problēmās ar sekām uz ilgu laiku,” saka agrākais Kuldīgas slimnīcas vadītājs, bijušais veselības ministrs Ivars Eglītis.

Civilizētā, arī autoritārā pasaulē nonākusi pie secinājuma, ka vakcinācija ir vai nu obligāta, vai pusobligāta. Kamēr cilvēki nebūs masveidā vakcināti, tikmēr sabiedrība nevar būt no šīs slimības pasargāta.

Vakcīna ir zināma, izpētīta, pārbaudīta. Blaknes ir – maksimums divas trīs dienas temperatūra. Ir atsevišķi gadījumi, kad bijis kas nopietnāks. Ar trim miljardiem vakcinēto cilvēku pasaulē nekas nav noticis! Civilizētā valstī nav iespējams noslēpt *kritiņos*.

„Demonstrantu bravūrība vienu daļu Kuldīgas iedzīvotāju pavilka līdzī, tā vakcinācijas tempu nobremzējot.”

Vīrusa ietekme uz organismu nav izpētīta līdz galam. Daļai pēc kovidā izslimošanas plaušas ir beigtas. Parādās auglības problēmas vīriešiem un sievietēm. Saasinās hroniskās slimības. Pēdējie dati rāda, ka saasinās arī onkoloģiskās saslimšanas. Ļaunums, ko vīruss organismam nodara, vēl nav izpētīts.

Nesaprotu tos, kuri nav aptvēruši, cik bīstams var būt šis vīruss, – neredz pierādījumu jūru par labu vakcinācijai un par sliktu pārslimošanai.

Vīrusa mutācijas spēja ir ne-

ierobežota. Vakcīnas spēja pasargāt vienā brīdī varētu zust.

Vīrusa delta paveida gadījumā vakcīna no nonākšanas slimnīcā un nomiršanas pasargā desmit reizi labāk. Slimnīcās visvairāk ir to, kuri nav potēti. Pie vīrusu mutācijas vainīgi nevakcinētie, jo viņu organismā vīruss uzturas visilgāk un ir vislielākā koncentrācijā, tāpēc viņu organisms dod iespēju vīrusam mutēt. Potēto cilvēku organismā vīruss nespēj vairoties, jo antivielas ir gatavas to iznīcināt. Protams, ja antivielu līmenis krities, cilvēks var saslimt, bet vīrusa uzturēšanās organismā ir tikai trīs četras dienas. Zinātnieki prot prognozēt, kāda veida mutācijas notiks.

Kā vērtējat to, ka ir tādi mediķi, kas potēšanu neatbalsta?

Arī Kuldīgā ir ārsts, kurš vakcinēšanu neatbalsta un māmiņām iesaka nevakcinēt bērnus arī ar citām potēm. Nesaprotu, kā viņi tikuši pie ārstniecības sertifikāta! Viņi apguvuši akadēmisko medicīnisko izglītību, kārtojuši eksāmenus. Kur pēkšņi palikušas zināšanas? Vai viņi aizgājuši maldu ceļos? Mīļie kolēģi, kuri no klasiskās medicīnas nomaldījušies, salokiet savu ārstniecības sertifikātu un klusi, kautrīgi dodieties mājās! Nesaprotu, kāpēc no valdības puses caur šo kolēģu asociācijām nav iedarbināts mehānisms, kas viņiem ārstniecības sertifikātu anulētu. Tāds cilvēks nedrīkst atrasties mediķu saimē.

Mediķu trūkst. Kādas ir slimnīcu spējas?

Tā problēma ir uzpūsta – nav tik daudz to, kuri būtu jāatlaiz tāpēc, ka nevakcinēsies. Daļa komentāros vaid, ka mēs nebijām gatavi – nav izpildīti mājasdarbi. Tos nav iespējams izpildīt. Turēt rezervē armiju ar māsām un ārstiem, kuriem nav, ko darīt? Gaidīt 20 gadus, kad būs pandēmija? Tā nekur pasaulē nenotiek. Pandēmijas apstākļos resursus mobilizē. Ar prieku lasu, ka 500 mediķu cīņā ar kovidu pieteikušies palīgā.

Kuldīgas slimnīca arī ir iesaistījusies kovidā slimnieku ārstēšanā, un 1. novembrī slimnīcā tādi bija 14.

„Kas notiks ar tiem, kuriem vajadzīga cita medicīniskā palīdzība? Savu pilsoņa pienākumu viņi ir izpildījuši! Taču palīdzība jāsniedz tiem, kuri to nav darījuši.”

1500 gultu Latvijā nolikts kā pēdējais sliekšnis – to pārkāpjot, medicīnā sāksies katastrofa. Daļēji krīze jau ir sākusies. Tiek atliktas plānveida operācijas, bet pacienti gaida un var kļūt par akūtiem slimniekiem. Daži skaitļi un tendences rāda, ka var kļūt vēl ļaunāk – ka vienlaikus varam sasniegt arī vairāk nekā 2000 kovidā pacientu. Tas rada bažas. Kas notiks ar tiem, kuriem vajadzīga cita palīdzība un kuri nav slimi ar kovidu? Bet savu pilsoņa pienākumu viņi ir izpildījuši! Taču palīdzība jāsniedz tiem, kuri to nav darījuši.

Dabiskā ceļā iegūtā imunitāte esot efektīvākā nekā vakcīna.

Te ir runa par dažādu imunitāti. Dabīgā ir pret parastiem, piemēram, iesnu, vīrusiem, bet nevienam nav iegūstama specifiska imunitāte, piemēram, pret kovidu. To var iegūt tikai vakcinējoties. Tieši tāpat ir ar poti pret ērcu encefalītu.

Kā kovidā laikā imūnsistēmu stiprināt?

Ja kāds ir slimis, vairs netiek runāts par imunitātes stiprināšanu vai profilaksi – ar to nodarbojas pirms saslimšanas. Slimības laikā jāievēro režīms, kas veicina ātrāku atveseļošanos.

Ko valdība vēl var darīt, lai atbalstītu mediķus?

Ir paredzētas kompensācijas, arī papildu samaksa par vakcināciju. Vadībai jānodod signāls, ka mediķu

darbs būs sabiedrībā prestižs, jo tas veicinās jaunas paaudzes ienākšanu.

Ārstu biedrība izteica neuzticību veselības ministram. Viņš amatā palika. Vai krīzes laikā mainīt vadību ir jēga?

Ministrs viens pats nav cīnītājs. Viņš ietilpst Ministru kabinetā, kurā ir vairāku partiju ministri. Kad es biju veselības ministrs (2007.–2009. gads – red.), arī tad bija krīzes laiks, samazināts finansējums visām nozarēm, tai skaitā medicīnai. Tad bija cīņa starp vairākām partijām. Pieņemu lēmumu demisionēt, lai medicīna nekļūtu par laukumu, kurā dūres vicina dažu partiju ideoloģiskie vadītāji. Pavļuta kungam šobrīd nav jādemoncionē. Varbūt viņam vajag spēcīgāku komandu? Jāieklausās ekspertos, jo viņi visu ir prognozējuši precīzi. Nomainot ministru, uzreiz nebūs nekas līdzēts. Nāks nākamais, un, kamēr sapratīs, kas notiek, paies laiks.

Līdz 15. novembrim ir lokdauns. Vai aizliegumus vajadzētu turpināt arī pēc tam?

Mums *lokdauna* nav. Tas bija Itālijā, kad visi sēdēja mājās un uz balkoniem dziedāja, jo iet nekur nevarēja. Mums Rīga ir pilna ar cilvēkiem. Valdība varēja parādīt stingrāku mugurkaulu, nosakot ierobežojumus nevakcinētajiem. Igaunija un Lietuva ir atradusi iespēju potētajiem pateikt *palidies*, jo viņus tik ļoti neierobežo. Pēc 15. novembra vakcinētie jālaiz zaļajā režīmā, bet nevakcinētie lai sēž mājās un nebāz degunu laukā, kamēr situācija neuzlabojas.

„Ļaunums, ko šis vīruss organismam nodara, vēl nav izpētīts.”

Potēties: pierunāt vai piespiest?

Vakcinēšana nokavēta tieši senioru grupā. Viņiem vajadzēja piesolīt 100 eiro. Domāju, ka rādītāji būtu par kārtu augstāki. Negribu teikt, ka tā būtu uzpirkšana, bet, ja tas ir motivators, vajadzēja izmantot. Arī tagad maksājam, bet dārgāk, jo viena kovidā slimnieka atrašanās slimnīcā maksā 1000 eiro dienā.

Visas pasaules mediķi, zinātnieki, epidemiologi, virusologi un valdības meklē ceļus, kā tikt no šīs sērgas nost. Un nav atrasts nekas efektīvāks par vakcīnu.

Lappuse tapusi ar Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējumu.

PASAULĒ

Kas tā par vietu? 38. kārta

Izmantojot divus attēlus un nelielu informāciju par kādu pasaules vietu vai objektu, mēģini atpazīt, kā to sauc!

Aktīvs vulkāns, kā arī augstākais kalns šajā valstī (3718 m). Pēdējo reizi vulkāns izvirdis 1909. gada novembrī. Tas atrodas nacionālajā parkā, kas 2007. gadā pasludināts par UNESCO pasaules mantojuma objektu. Šo vulkānu katru gadu apskata vairāk nekā trīs miljoni cilvēku, un tas to padara par visapmeklētāko dabas parku valstī un kontinentā, kurā tas atrodas. Pēc 2015. gada datiem tas ir astotais visvairāk apmeklētais nacionālais parks pasaulē.

Atbildi gaidām līdz 11. novembra 11.00, to sūtīt konkursam *Pasaules pazinējs, Kurzemniekam* 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai iemest redakcijas durvju pastkastē.

37. kārtas atbilde: Santjago de Kompostelas katedrāle Galisijā, Spānijā.

Pareizi atbildējuši: Gunta Grundmane, Velta Višņevska, Daina Gerente, Indra Grandava, Gunta Folkmane, Ausma Kreidere, Vīneta Kondraņicka, Ingars Neimanis, Inese Midrijāne, Vilnis Bēniņš.

Konkursa atbalsta veikals Cikāde.

VĒSTURE

Kurzemnieks sadarbībā ar Kuldīgas novada muzeju piedāvā konkursu, kas liek papētīt vēsturi vai vienkārši atcerēties dažādus notikumus Kuldīgas novadā.

38. jautājums

Fotogrāfija uzņemta 1941. gadā. Kas tajā redzams?

Atbildi un, ja ir, arī atmiņu stāstu par attēla redzamo līdz 11. novembra 11.00 sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv.

37. jautājuma atbilde: tilts pāri Alekšupītei šaursliežu dzelzceļa un Dzirnavu ielas krustojumā pie vietas, kur ņēma ūdeni lokomotīvei.

Pareizi atbildējuši: Gunta Grundmane, Ausma Kreidere, Daina Gerente.

FOTOKONKURSS

Kas šajā attēlā ir citādāk? Atrodi neatbilstības!

Atbildes līdz 11. novembra 11.00 sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai fotoattēlu, izgriezto no laikraksta, sūtīt redakcijai 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemest redakcijas vēstuļu kastītē.

Pareizi atbildējuši: Gunta Grundmane, Ausma Kreidere, Velta Višņevska, Daina Gerente, Ingars Neimanis, Indra Grandava.

ERUDĪTS

Atbildi meklējiet kādā no *Kurzemnieka* numuriem un līdz 11. novembra 11.00 sūtiet e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv!

Cik Skrundas vidusskolas audzēkņu mācās Latvijas Universitātes izcilības skolā?

Atbilde: mācītāja Viestura Pirro grāmatas nosaukums ir *Burleska polārajam dinozauram*.

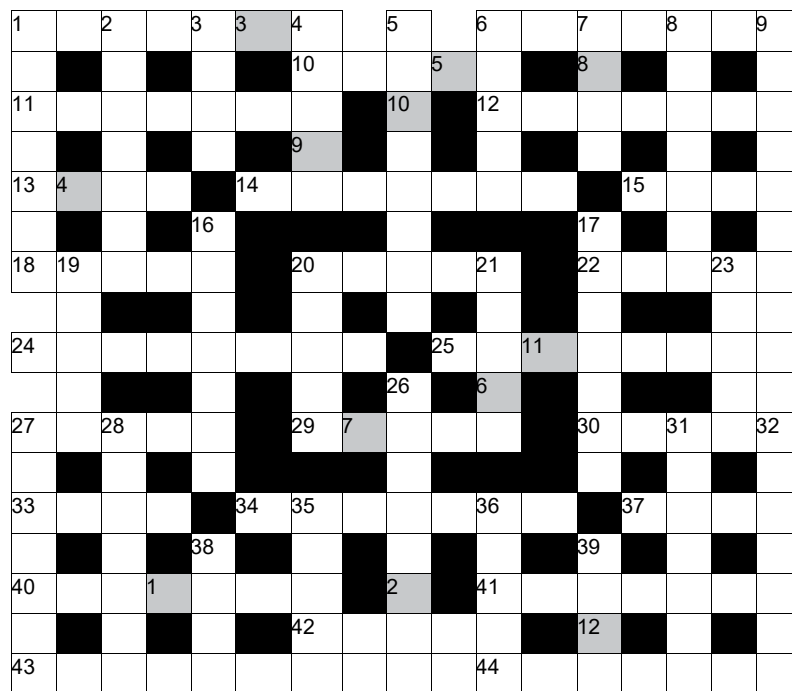
Pareizi atbildējuši: Gunta Grundmane, Velta Višņevska, Daina Gerente, Indra Grandava, Ausma Kreidere, Gunta Folkmane, Ingars Neimanis.

Konkursa atbalsta veikals Pindzele.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Mīklu veidojusi Agita Leontjeva.

Risinājumu gaidām līdz 11. novembrim.

Horizontāli. 1. Senēģiptiešu kapenes ar taisnstūrveida pamatni, slīpām sienām, plakanu jumtu un apbedīšanas kameru pazemē; piramīdu priekšteces. 6. Skābs piens, kas raudzēts ar laktobacilīna ieraugu. 10. Neliels koks pie rokas dzirnavām, dzirnakmeņu atstarpes regulējamās virves nostiprināšanai (apv.). 11. Viens no daudzstūriem, kas veido daudzskaldņa virsmu. 12. Nogrieznis, kas savieno trīsstūra virsotni ar pretējās malas viduspunktu. 13. Neitronstarojuma dozas mērvienība. 14. Sens rokraksts. 15. Tauta Hokaido salā Japānā; Japānas seniedzīvotāju pēcteči. 18. Veģetācijas tips mērenajā un subtropu klimatā. 20. Nosaukums A. Šteimaņa dziesmai ar E. Plauža vārdiem, kas izdota 1981. gadā. 22. Lokveida apmatojuma josla virs acs dobuma. 24. Skuju koks un krūms; skujaugs. 25. Gaisa vai gāzes pūslīši asinīs; Kesona slimība. 27. Ošu audze; ošiem apaugusi vieta. 29. Ēģiptiešu mitoloģijā – milzīga čūska, pazemes būtne, tumsas un haosa iemiesojums. 30. Iespiet un laist klajā, publicēt. 33. Senskandināvu mitoloģijā āsu cilts dievs, kura rīcība bieži ir ļaunprātīga un viltīga. 34. Limfmezgla vai dziedzera iekaisums. 37. Palikšņu kalnu nosaukums Etiopijas kalnienē Āfrikā. 40. Flotes komandieris, arī kuģa kapteinis Senajā Grieķijā. 41. Kaimiņš (apv.). 42. Dabas rezervāts Austrumlatvijas zemienes Jersikas līdzenumā, dibināts 1982. g. 43. Sastrutojums, augonis organisma dziļākajos audos. 44. Valdemārpils nosaukums līdz 1926. g.

Vertikāli. 1. Tibetiešu mitoloģijā – būtne, kas pilda senču garu un kalnu dieva funkcijas. 2. Ventas labā krasta pieteka Ventspils novada Tārgales pagastā. 3. Grieķu mitoloģijā – pazemes dievs, mirušo ēnu valstības valdnieks. 4. Otra lielākā pilsēta Sīrijā; Haleba. 5. Preču noliktava (parasti īpašā celtnē). 6. Pantmērs, kam ir divzīlbiģa pēda. 7. Rietumsemītu mitoloģijā – likteņa, laimes un veiksmes dievs, vairāku pilsētu, avotu un upju aizgādnieks. 8. Lieta, objekts, kas materiāli eksistē; arī materiālās kultūras elements. 9. Garuma mērvienība – aptuveni 180 vai 190 m sengrieķu mērvienību sistēmā. 16. Garantijas raksts, ko kravas nosūtītājs izsniedz kuģa kapteinim. 17. Tiesas sulainis, bende. 19. Šķiedru, filamentu un pavedienu lineārā blīvuma mērvienība tekstilrūpniecībā – viena kilometra masa gramos. 20. Alku dzimtas pīles lieluma jūras putns ar smailu knābi, uz sauszemes uzturas tikai ligzdošanas laikā. 21. Ikgadējā plūdu perioda apzīmējums Senajā Ēģiptē. 23. Ķīnas Tautas Republikas sīknaudas vienība, vienāda ar 0,1 juaņu. 26. Finieru lobmašinas suportā iestiprināts griezējinstrumentu finiera lentes nogriešanai no finierkluča. 27. Lielākā pilsēta Jaunzēlandē un visā Okeānijā. 28. Brīvu vai saaugušu augšlapu veidojums, kas atrodas tieši zem kausa vai pat ir saudzis ar to. 31. Gaujas labā krasta pieteka Gulbenes novada Lejasciema pagastā. 32. Teika, leģenda. 35. Jauns augs, ko attīstības sākumā audzē, piemēram, siltumnīcās, lecektīs, siltajās dobēs un noteiktā attīstības pakāpē stāda paliekošā vietā. 36. Periodisku svārstību radīta skaņa ar labi uztveramu augstumu; muzikāla skaņa. 38. Upe Ventspils novadā, kas veidojas, satekot Rindai un Stendei. 39. Kadastrāla zemes vienība Ingrijā 17. gs., līdzīga arklam Vidzemē.

Pareizā atbilde: GLADIATORS. (Tehnisku iemeslu dēļ iepriekšējā krustvārdu mīklā trūka pāris rūtiņu. Paldies visiem, kuri neapjuka un atsūtīja risinājumus!)

Atbildes. Horizontāli. 7. Plaģiāti. 8. Arhaisks. 9. Tarantass. 10. Štābs. 12. Sanda. 14. Dateles. 16. Mantisa. 17. Veseris. 18. Stingas. 20. Rituāls. 24. Abatija. 25. Pases. 27. Aitas. 28. Arjegards. 39. Sterlete. 30. Tavernas. **Vertikāli.** 1. Plastika. 2. Bikts. 3. Gigants. 4. Hantele. 5. Maiss. 6. Skandāli. 11. Bastonāde. 13. Akvedukti. 14. Dispaša. 15. Specija. 19. Terakota. 21. Lavandas. 22. Fasetes. 23. Dimants. 26. Saule. 27. Astes.

Pareizi atbildējuši: Gunta Grundmane, Velta Višņevska, Daina Gerente, Gunta Vāciete, Bruno Mekšs, Vilnis Bēniņš. Atminējumu, izgriezto no laikraksta, sūtiet uz redakciju *Krustvārdu mīklu konkursam, Kurzemniekam* 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemietiet redakcijas vēstuļu kastītē!

Uzvarētājam dāvana gādāta sadarbībā ar salonveikalu Akcents.

PĀRDOD

Vienistabas **DZĪVOKLI**.
Tālr. 23274090.

SIA Vēvers ražo un piegādā priedes **KOKSNES** produkciju: skaidu briketes (165 EUR/paleta), šķeldu, mizas, skaidas, klucīšus (70 EUR/1,3 m³ Big Bag). Tālr. 26651831.

Piedāvājam kvalitatīvas bērza **BRIKETES**, ilgi deg, mazs pelnu atlikums, ar visu piegādi Kuldīgā 156,80 eiro par paleti. Tālr. 20331463.

SIA AJG plus – sazāģētu nomaļu **MALKU**. Tālr. 29399939.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Tālr. 27885688.

MALKU maisos, kravās. Tālr. 26544462.

Pārdod ar piegādi zāģētavas atgriezum **MALKU**; skaldītu malku; 3 m garu meža malku. Tālr. 29249578.

Sausu alkšņa **MALKU**. Tālr. 26383529.

Skaldītu **MALKU** krāmētā veidā, ātra piegāde. Kravas cena: 120 EUR par trīs steriem. Tālr. 25607959.

Skaldītu un kluču **MALKU** krāmētā veidā, piegādi nodrošina. Tālr. 26632732.

Sausu **MALKU**. Tālr. 29254530.

12 mēn. vecas baltas un brūnas **DĒJĒJVISTAS**. Bezmaksas piegāde, pērkot 10 gab. un vairāk. Tālr. 24976880.

2 mēnešus jauni **SIVĒNTIŅI** meklē savus jaunus saimniekus. Tālr. 29106548.

Svaigu **CŪKGAĻU** (svilinātu), min. daudzums: 1/4 (20 kg), 2,80 EUR/kg. Bezmaksas piegāde. Tālr. 28890462.

MEDU – 3 l/18 EUR – un šūnu medu ar piegādi mājās svētdien, 14. novembrī. Tālr. 26441406.

VAJADŽĪGI

SIA *Kuldīgas komunālie pakalpojumi* (56103000221) **AICINA DARBĀ**: namu apsaimniekotāju (atalgojums: 887–970 EUR bruto); otrreizējo izejvielu šķīrotāju (atalgojums: 500 EUR bruto). Vairāk par vakancēm: www.kkp.lv, tālr. 26771586.

SIA *BALTU Forest Group* (42103080727) aicina darbā koklāukuma **PĀRVALDNIĒKU** Skrundā. Darba alga: 1000–2000 EUR neto. Pieteikties pa tālr. 20209424 vai info@baltukoks.lv

☰ SVEASKOG
BEZ MAKSAS atfira no krūmiem laukus un citas aizaugušas platības.
PĒRK zarus, cirsma atlikumus, šķeldojamo materiālu.
☎ 25 822 293 (Ārija)

PĒRK

3–4 istabu **DZĪVOKLI** Kuldīgā. Tālr. 29828622.

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 20294598.

AUTOMAŠĪNAS metāllūžņiem. Savākšana un norakstīšana – cenā. Tālr. 23554302.

Vecu padomju laiku **TEHNISKO PASI** motocikliem IŽ-350, IŽ-49, M1A, M-72, K-750, K-650. Tālr. 25566059.

Dāvījmežs pērk **MEŽA ĪPAŠUMUS** cirmsas izstrādei. Pārdodot mežu mums, samaksu saņems 2 stundu laikā. Zvani 27406251 vai atnāc uz mūsu ofisu Kuldīgā, Smilšu ielā 24.

Investīciju fonds pērk mežu **ĪPAŠUMUS**, cirmsas un lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Tūlītēja samaksa – ātra īpašuma izvērtēšana. Tālr. 25396390.

Z/s **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

SIA *AIBI* iepērk gaļas šķirnes krustojuma bulļus, teles eksportam. Liellopus, jaunlopus, teļus, jērus, zirgus kaušanai. Kautsvārā, dzīvsvārā. Paaugstinātas cenas, apjoma piemaksas. Bioloģiem augstākās cenas. Samaksa tūlītēja. Svāri. Tālr. 20238990.

Briežu **RAGUS**, brauc pakaļ. Tālr. 29886349.

Rīgas porcelāna rūpnīcas **SERVĪZES**. Tālr. 29954171.

DAŽĀDI

Sertificēta būvfirma ar pieredzi veic **DAŽĀDUS BŪVDARBUS, DOKUMENTĀCIJAS NOFORMĒŠANU**. Tālr. 29705025.

JUMTA remonts, maiņa. Telpu kosmētiskais remonts. Materiālu piegāde. Tālr. 24848162.

ZIEMAS RĪPAS (par viszemākajām cenām Kuldīgā) un montāža, arī sestdienās. Tālr. 26669624.

SADZĪVES TEHNIKAS remonts izbraukumā. Tālr. 27501427.

Sertificēta **TAKSATORA** pakalpojumi: meža inventarizācijas lietu izgatavošana; meža audzes novērtēšana; cirsma dokumentācijas sagatavošana; īpašuma robežu, kupicu ierīkošana un atjaunošana; bezmaksas konsultācijas. Tālr. 25731315.

MAINA

Īpašnieks maina vienistabas **DZĪVOKLI** Priedainē ar piemaksu pret divistabu dzīvokli Kuldīgā. Tālr. 26684823.

Atceries abonēt **Kurzemnieku!**

LĪDZJŪTĪBAS

*Balts eņģelis tevi nu miedziņā
ieaijā
Un uz saviem spārniem aiznes sev
līdzī –
Baltajā mūžībā.*

/S.Brasla./

Jūtam līdzī Martai un viņas ģimenei, opīti mūžības ceļā pavadot.
*Sienāzīšu grupiņas bērni,
audzinātājas, auklīte un vecāki*

*Tas bija mīlestības ceļš,
Ko, māt, tu atstāji aiz sevis.*

/K.Apškrūma./

Esam kopā ar mūsu kolēģi Indru Gaili, māti mūžības ceļā pavadot.
Kuldīgas 2. vidusskolas kolektīvs

*Man palikuši tavi vārdi,
Man palikusi tava sirds,
Un liekas, ka ikvienā zvaigznē
Vēl tavas acis preti mirdz.*

/M.Jansone./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību JĀŅA MATĪSA tuviniekiem, viņu mūžībā aizvadot.
SIA *Gravas prim* darbabiedri

*Bet reizēm, kaut grūti to saprast,
Viss vienā mirklī var irt.*

/Z.Purvs./

Izsakām līdzjūtību Ligitai un pārējiem piederīgajiem, Jāni zaudējot.
Atvaru mājas iedzīvotāji

*Mani sapņi paliek bērnos:
Tālāk būs jau viņu ceļš.*

/J.Silazars./

Izsakām līdzjūtību meitai Signijai un dēlam Edgaram, tēti JĀNI MATĪSU mūžībā pavadot.
Inese, Mārtiņš, Mārite ar ģimeni

*Iznāk preti rudens diena
Aizlijusi, pelēkruda.
Kā ar rudens lietus lāsēm
Sirds ar skumjām sarunājas.*

/S.Kaldupe./

Izsaku līdzjūtību Ligitai, dzīvesdraugu JĀNI MATĪSU mūžībā pavadot.
Inese

*Bet reizēm, kaut grūti to saprast,
Viss vienā mirklī var irt.*

/Z.Purvs./

Skumju brīdī esam kopā ar Inesi Rubīni, brāli JĀNI mūžības ceļā pavadot.
Kristīne, Āris, Rēģina, Dainis, Dzintra, Iveta, Augusts, Vija, Jānis

*Par vienu cilvēku tuvāko
Tev tagad mazāk būs.
Sirds zaudēto
Līdz mūža galam neatgūs.*

/J.Osmanis./

Līdzjūtība Sandrai Rozentālei, māti mūžībā pavadot.
SIA *Kuldīgas tekstils* kolektīvs

*Tajās lapās,
Ko mūžības vēji nu šķirsta,
Paliek cilvēka mūžs.*

/Z.Purvs./

Izsakām līdzjūtību Intai Dumbravai ar ģimeni, no ILGVARA un ZIGRĪDAS uz mūžu atvadoties.
Daina, Dainis

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Veltai, no māsas atvadoties.
Bijušie kolēģi no frizieru saimes

*Kā negribas ticēt, ka cilvēks var tā –
No gaišas dienas aiziet mūžībā.*

/Ā.Elksne./

Izsakām līdzjūtību tuviniekiem, no ANDREJA VELDRES atvadoties.
Andreja bijušie klasesbiedri

*Gaisma, kas cilvēkā dzīvo,
Un siltums, ko izstaro sirds,
Tas nezūd, tas paliek un mirdz.*

/V.Egle./

Visdziļākā līdzjūtība Dacei, Madarai, Tomam. Skumju brīdī esam kopā ar jums, ANDREJU aizsaulē aizvadot.
Agnese Priedainē

*Tajās lapās,
Ko mūžības vēji nu šķirsta,
Paliek cilvēka mūžs.*

/Z.Purvs./

Izsakām līdzjūtību MIRDZAS GOBAS tuviniekiem, viņu mūžībā pavadot.
M/B *Mūsu cerība*

*Bet siltums paliks,
Paliks vēl aiz tevis,
Un atmiņas kā maza saule degs.*

/P.Priede./

Izsakām līdzjūtību LUDMILAS ZAHARCOVAS ģimenei un tuviniekiem, viņai aizsaulē aizejot.
Melbergu ģimene Baznīcas ielā 32

*Kļūst dzīvības siltums par sveci,
Kas gaismu ir beigusi liet,
Mijš cilvēks
Kad projām
Mūžībā iet.*

/K.Apškrūma./

Kristīnīt, esam ar tevi šajā skumju brīdī. Visdziļākā līdzjūtība tev un SERGEJA tuviniekiem.
SIA *Merkurita* kolektīvs

VIRTUVĒ**Uz šķīvja – bietes**

Katrīna Spuleniece-Aišpure, uztura speciāliste

Bietes ir vērtīgi sakņaugi ne tikai zupā un salātos vien. Tās ir sārtas un labi garšo dažādās kombinācijās. Tā kā veselīga uztura pamats ir atšķirīgu dārzeņu lietošana, ir vērts ēdienkartī dažādot.

Bietes satur C vitamīnu, B grupas vitamīnus, folijskābi, fosforu, kāliju, dzelzi un

magniju. Tomēr jāatceras, ka tās nevar būt vienīgais līdzeklis pret anēmiju (mazasinību), jo, salīdzinot ar sarkano gaļu, dzelzs tajās ir maz. Biešu lapas satur pat daudz vairāk C vitamīna nekā sakne. Šajā sakņaugā ir arī daudz antioksidantu, kam piemīt pretvēža iedarbība. Bietes palīdz regulēt zarnu darbību, veicinot vēdera izeju. Īpaši ieteicams aknu un žultsvadu slimniekiem.

Bietēs ir daudz cukuru, tomēr tas nav iemesls no tām izvairīties. Kā visā – ar mēru! Tieši

saldās garšas dēļ tās dažādos ēdienos dos labu garšu. Var ne tikai ēst vārītas, ceptas, kaltētas, skābētas un citādi sagatavotas, bet arī dzert sulu. Svaigi spiesta, tā normalizē hemoglobīna līmeni asinīs. Ieteicams lietot pēc smagas slimības, jo tā palīdz atjaunot organismu. Biešu sulu iesaka, lai mazinātu ādas novecošanos. Bet jāatceras, ka svaiga biešu sula atšķirībā no citu augļu un dārzeņu sulām, kas jādzer uzreiz, ieteicama tikai aptuveni divas stundas pēc izspiešanas. Citādi var rasties žagas, slikta dūša, vemšana.

BIEŠU KŪKA

Vajadzēs: 150 g svaigu, nomizotu, smalki sarīvētu biešu, 3 vidējas olas, 200 g sviesta istabas temperatūrā, 135 g smalkā cukura, 1 apelsīna mizu, smalki sarīvētu, 1 apelsīna sulu, 160 g kviešu miltu, 2 tējķ. cepamā pulvera, šķipsniņu sāls. Krēmam: 150 g krēmsiera, 100 g griekņu jogurta, 150 g gabalos salauztas baltās šokolādes.

Kā pagatavot. Sakarsē krāsni līdz 190 grādiem un ar cepamo papīru izklāj lielu kūkas formu 23 cm diametrā ar noņemamām maliņām. Bļodā liek sviestu un cukuru, puto 7 min., līdz masa gaisīga. Tad ļoti lēni pievieno olas: jo lēnāk, jo gaisīgāka masa. Pēc katras puto vismaz minūti. Kad viss pielikts, mikseri izslēdz. Tad pieber miltus, cepamo pulveri un sāli, tos izsijājot caur sietiņu, apelsīna mizu un sulu, visu samaisa, beigās pieliek bietes. Vajag maisīt lēni, lai veidojas viendabīga masa.

Mīklu lej formā un liek krāsni cepties 40–50 minūtes, līdz centrā iedurts kociņš ārā iznāk tīrs. Izņem no krāsns un atdzesē formā. Tikmēr gatavo krēmu. Katliņā ielej 3 cm ūdens, uzvāra. Kad burbuļo, nogriež mazu liesmu, liek virsū bļodu, kas atbalstās uz katla malām un saskaras nevis ar ūdeni, bet tikai tvaiku. Bļodā kausē šokolādi, apmaisa, pakausē vēl, līdz vairs nav neviena gabaliņa. Ar putojamo slotiņu vai mikseri bļodā samaisa krēmsieru ar jogurtu, lēnām pievieno šokolādi. Samaisa un liek ledusskapī, lai masa kļūst stingrāka.

Kad kūka atdzisusi, bagātīgi pārsmērē ar krēmu. Dekoram var uzbert sakapātas kakao pupiņas vai melno šokolādi.

MŪZIKA

Sacensības X faktorā, apgūst džezu

Ance Jankovska no Vārmes pašlaik kopā ar grupu *We* piedalās TV3 muzikālajā šovā *X faktors*: „Tā ir ļoti laba vieta, kur iepazīt šovbiznesa un televīzijas dzīvi. Krāšņs un aizraujošs ceļš, kas uztur labā formā gan fiziski, gan vokālās tehnikas ziņā.”

„Mūzikas degsme man ir no mazotnes, pateicoties mammai, kura dzied katrā dzīves situācijā (mamma Dace Blathena dziedājusi dažādos kolektīvos, ir arī *Kurzemes Radio* raidījuma vadītāja – red.). Maza būdama, mājās kopā ar brāli sāku dziedāt tautasdziesmas.” Kuldīgas mūzikas skolas klavieru klasē Ance mācījies pie skolotājas Māras Šlakorcinas: „Viņa iemācīja, ko nozīmē atbildības izjūta un punktualitāte. Pēc tam Ventpils mūzikas vidusskolas populārās, džeza un estrādes mūzikas nodalī iepazīnu ļoti daudz iedvesmojošu pedagogu un mūziķu, kuri palīdzēja izlemt – studēt Latvi-

No labās: Ance Jankovska ar grupas *We* meitenēm Martu Zūdiņu un Beāti Keinu Balodi – raidījuma *X faktors* dalībnieces.

jas Mūzikas akadēmijā. Četrus gadus džeza vokālu mācos pie docētājas Ingas Bērziņas.” Trīs gadus Ance aizraujas arī ar komponēšanu.

GRIBĒJA DZIEDĀT GRUPĀ

Piedalīties *X faktorā* Anci uzrunājusi grupas *We* dalībniece Mar-

ta Zūdiņa: „Martu biju sastapusi džeza mūzikas koncertos. Ar otru grupas meiteni Beāti Keinu Balodi nebiju tik pazīstama, taču atrast kopīgu valodu nebija grūti. Mērķis šovā visiem ir viens, taču atšķiras ceļš, kā uz to iet: vai skatoties tikai uz trūkumiem un noliecinot citus, vai gūstot pieredzi

un priecājoties, ka mums dota iespēja. Es izvēlos otro.”

Grupu meitenes izveidojušas šova dēļ, un nosaukuma ideja pieder Martai. *We* tulkojumā no angļu valodas nozīmē *Mēs*. Ance skaidro: „Cilvēki, kuri mani pazīst, zina, ka vienmēr esmu vēlējusies iesaistīties grupā, ansamblī vai korī, taču pārsvarā ikdiena paskrien Mūzikas akadēmijā, un ir grūti atrast ko tādu, kas derētu tieši man. Līdz ar to grupa *We* bija ideālā iespēja to izmēģināt. Marta mācās Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skolā, dzied gospels korī *GG choir* un muzicē dažādos pasākumos. Beāte mācās Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā, bet vijoles spēli mācās Jāzepa Mediņa mūzikas skolā un arī dzied korī *GG choir*.”

Par savu mūzikas gaumi Ance stāsta: „Mani aizrauj džezs, taču pēdējos gadus esmu pievērsusies Latīņamerikas mūzikai un ik pa laikam mēdzu sevi izaicināt, mācoties dziesmas dažādās valo-

dās. Pēdējā bija dziesma zviedru valodā. Man tuvi izpildītāji ir Selīna Diona, Andrea Bočelli, Ance Krauze, no džeza – Ella Fīdžeralda, Bobijs Makferins, Arta Jēkabsons. Kopš esmu *X faktorā*, protams, dziesmu sarakstā ir arī popmūzika, fanks, R&B un gospeļmūzika.”

VISAS VIENLĪDZ SVARĪGAS

Ar meitenēm sastrādāties nesot grūti, jo katrai ir arī teorētiskās zināšanas, un tas mēģinājumus atvieglo: „Par dziesmu izvēli domājam kopā. Partiju sadali balstām dziesmas diapazonā – balsis tiek sadalītas atbilstoši katras tembram.” Mēģinājumi notiek trīs vai pat piecas reizes nedēļā: „Tas atkarīgs no dziesmas. Katrai savā sarežģītības pakāpe un nianses.” Vai grupa pastāvēs arī pēc *X faktora*? Ance grib ticēt, ka pastāvēs gan, taču laiks rādīs.

Amanda Gustovska
Ances Jankovskas arhīva foto

FOTOREPORTĀŽA

Kāds košums – kāposts un virši!

Lauras Vilertes un Annas Bivbānes teksts un foto

Kuldīgā ļaudis savām rokām gādājuši, lai rudenī, drūmākajā laikā, būtu prieks acīm un dvēselei. Iepriekšējos gados pilsētas puķu podos ziemai tika saliktas skujas un gaidīta nākamā sezona, bet šogad ap 100 dažādos podos sastādīti dekoratīvie kāposti un virši.

Kuldīgas komunālo pakalpojumu zaļumsaimniecības daļas vadītāja Dzintra Strazda šo ideju komentē: „Gribējās drūmajā laikā kaut ko krāšņāku.”

Šie dekoratīvie elementi redzami pie vēsturiski nozīmīgām ēkām un dažādās vecpilsētas ielās, piemēram, Kalnu, Annas, Baznīcas un citās. Tāds daiļums izmaksājis ap 1500 eiro.

Puķu tirgotājs Aivars Litkins: „Vienas no tām, kurām Latvijas rudens netraucē, ir krizantēmas, virši un dekoratīvie kāposti, kuri laika apstākļiem ļoti labi pielāgojas. Šiem augiem pirmais sniegs netraucēs, divu trīs grādu sals un slapjais sniedzīgs arī ne. Ir tādi augi, kas turas līdz pat pavasarim.”

Augu tirgotāja Ruta Litkina: „Cilvēki vēl steidzas iestādīt visādus košuma krūmiņus, jo tos var stādīt, līdz zeme sasals. Topā ir virši visādās krāsās un dekoratīvie kāposti. Arī uz balkona var veidot kompozīcijas ar tiem pašiem viršiem, kāpostiem un vēl kādu zaļumu, piemēram, hēbi.”

Skrunda rudeni

Pie deportāciju piemiņas vagona-muzeja.

Rudens dzestrumā Skrundas muižas dīķis pirms dienas sākuma ir miera pilns.

Garāmgājējus sveicina pēdējās saulespuķes, kas tiecas pretim saulei.